

SZEPENSI ÚJSAJLAT, KIADÓ
BIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj-Kolozsvár, St. Eron
L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJKELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-HEFTLAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — 620
Félévre — 320
Negyedévre — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára, postaud-
varon és vidéken is, 3 lej
Bukarestben — 3.50

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 25 ct
Egy szám — 1.50 ct

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 160. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Elul 20. — 1923. szeptember 1 Szombat

Ujjászervezik az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséget

A temesvári konferencia szervezei és politikai határozatai. Kibővítették a Nagy Intéző Bizottság hatáskörét. A tiszta cionizmusért. Tiltakozás az antiszemita izgatás ellen

(Temesvár, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A konferencia tanácskozásainak jelentős részét foglalta le az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség és a Kadima Kiadóvállalat közötti viszony pontos és kielégítő rendezése. A keddről szerdára virradó éjjeli ülés tárgyat kizárólag ez a kérdés képezte. A delegátusok legnagyobb része egyetértett abban, hogy a szövetség munkáját és tagjainak áldozatkészségét lehetőleg tehermentesíteni kell a megújuló sajtóakciótól, hogy ilyenformán a szervezet egész tevékenységét a cionista munkának szentelhesse. Másrészt megnyilatkozott az az óhaj, hogy a sajtót a mai rendkívül aggasztó viszonyok között nemcsak hogy fenn kell tartani, de képessé kell tenni arra is, hogy hivatását, melő módon betölthesse. Ezt a két látszólag ellentmondó szükségességet kellett összhangba hozni a konferenciának és egészen természetes, hogy az emlékeztető éjféli ülésen az álláspontok szenvedélyes hévvel ütköztek össze, míg végre sikerült az adott viszonyok között lehetséges legjobb megoldást találni. A vitában majdnem az összes delegátusok kifejtették álláspontjukat, amely után a konferencia úgy határozott, hogy a Szövetség erkölcsi köteletségének tartja a sajtót tenni a Kadima Kiadóvállalattal szemben eddig vállalt összes kötelezettségeinek és törekedni fog, hogy a vállalattal szemben fennálló adósságát a lehető legrövidebb időn belül visszafizesse. Ami a jövőre vonatkozó viszonyt illeti, a konferencia egy bizottságot küld ki, amely tüzetes vizsgálat alá veszi az ügy összes részleteit és végleges javaslatot tesz a közvetlenül a nagyünnepek után összeülő Nagy Intéző Bizottságnak. E háromtagú bizottságba a konferencia Vermes Ernőt (Temesvár), Kalmár Józsefet (Arad) és dr. Weissburg Chaimot választja meg.

A szerdai gyűlés délelőtt féltizenegy órakor kezdődött. A gazdasági bizottság jelentése alapján a konferencia mindene-előtt állást foglal abban az irányban, hogy az új vezetőség igyekezzék teljes egészében végrehajtani a nemzeti szövetségnek az Ivria biztosító társasággal létesített szerződéses megállapodását, illetőleg az Ivriát rábírní a megállapodás pontos betartására.

A szervezet reorganizálása

A konferencia ezután rátér a szervezeti bizottság javaslatainak tárgyalására, amelyek szintén magvát képezték a konferencia anyagának. Már a bizottság ülésein beható megvitatás alá került, milyen eszközökkel lehet az utóbbi időben erős visszaesést mutató szervezeti életet felfrissíteni és a plénumban is hosszú viták folytak e téma körül. Különös súlyt helyeztek a felszólalók a szövetség finansziális alapjainak megerősítésére, mert egyöntetűen alakult ki az a vélemény, hogy enélkül egészséges szervezeti és Palesztina-munkát végezni nem lehet. A felszólalásokból megállapítható volt, hogy mindenki érzi a szervezet teljes reorganizálásának szükségét s az ezirányú munka támogatására a csoportok hajlandók a legnagyobb áldozatot meghozni.

A Székely Béla főtitkár által előterjesztett javaslatokat a konferencia lényegtelen módosításokkal elfogadta. Az elfogadott határozatok a következők:

A konferencia kimondja a szervezeti hozzájárulás, az ugynevezett pártadó bevezetését és ennek keresztvitelére utasítja a megválasztandó vezetőséget. A szervezeti hozzájárulás minimumát havonként tíz lejben állapítja meg, amely összeg negyedévenként előre fizetendő. A szervezeti hozzájárulást a központ felügyelete és irányítása mellett a csoportok szedik be és tartoznak a minimum teljes összegét, a minimumot meghaladó hozzájárulásoknak pedig legalább hatvan százalékát a központnak befizetni. A csoportok a szervezeti hozzájárulást pausz-összegben is megválthatják, melynek nagyságát a Kis Intéző Bizottság és a csoport közös egyetértéssel állapítja meg, a taglisták és a tagok által kötelezően vállalt hozzájárulások alapján. A konferencia felhívja a tagjait, hogy szervezeti hozzájárulásukat már most fizessék be.

A konferencia köteletségévé teszi a delegátusoknak, hogy csoportjaik egy hónapon belül befizessék a szervezeti hozzájárulás első részletét.

A konferencia a központi iroda köteletségévé teszi, hogy havonként pontos kimutatást adjon pénzügyi forgalmáról. A konferencia kimondja, hogy a körzeti titkárok fizetése az illetékes körzeti csoportokat terheli.

Kibővítik a Nagy Intéző Bizottság hatáskörét

A Nagy Intéző Bizottság erre az évre a konferencia állandó választmányának tekintetik és felruháztatik a konferencia teljes hatáskörével, kivéve az alapszabályok és a konferencia határozatainak módosítását.

A Nagy Intéző Bizottság ezután maga választja meg elnökét, aki a központi elnökségnek is tagja. A N. I. B. tartozik az évi konferenciát megelőző napon feltétlenül ülést tartani. A N. I. B.-ba a rendes tagokon kívül tíz póttag is választandó és a rendes tagnak jogában áll, amennyiben az ülésen megjelenni nem tudna, maga helyett a póttagok közül olyan helyettest kijelölni, aki a megjelenésére kötelezi magát. A N. I. B. ülésén igazolatlanul

A Szövetség jövő politikája

A szerdai ülésen dr. Klein Miksa beterjeszti a politikai javaslatokat. E őslendületű beszédben ismerteti a szövetség múlt évben kifejtett politikai tevékenységét és vázolja az irányelveket, amelyen a jövő politikájának használnia kell. Sorra veszi a sérelmes kormányintézkedéseket, amelyek a végső veszedelemmel tenyegetik a zsidóság gazdasági és kulturális életét. Az eredményesebb küzdelem érdekében indította meg a Zsidó Nemzeti Szövetség az ugynevezett egységesítési mozgalmat, hogy a zsidóság végre teremtsen egy szövetet, amelyben az erők összefogva közösen szálljanak síkra a veszélyeztetett érdekek védelmére. Ez a mozgalom a legrosszabb visszhangra talált Erdély egész zsidóságában és különösen a haladó zsidóság vezetői mutattak nagy megértést az ügy iránt. Hogy az akció még eddig nem járt teljes sikerrel, ennek oka kizárólag a beszercei ortodox központi iroda halogató és kezesértelmű magatartása. Dr. Klein Miksa adatokkal bizonyítja, hogy az ortodox zsidóság tömegei és maguk a hitközségek is pártolják az egységes képviselők megteremtésének gondolatát s a beszercei irodának, ha preszurszát

meg nem jelent tagok legalább háromszáz lej tartoznak a Keren Kajemet javára fizetni.

A körzetek megalakítása

A konferencia kimondja a körzetek megalakításának szükségességét. A körzetek félévenként tartoznak konferenciát összehívni, amelyen a központ köteles képviseltetni magát és beszámolni félévi működéséről. A körzetek elnökei a központi vezetőség tagjai.

A csoportok ujjászervezése

Az egyes csoportok tartoznak az új választásokat még a polgári év végéig megtartani, amely legalább két héttel előbb a központnak bejelentendő, hogy azon képviseltesse magát. Minden csoport tartozik a polgári hónap első öt napján a központnak részletes jelentést tenni a hónap végéig munkájáról.

Fegyelmi bíróság

A konferencia kimondja, hogy egy ötagú központi fegyelmi bíróságot választ, amely úgy az egyes tagok, mint a csoportok, valamint a csoportok és a központ közötti vitás kérdésekben dönt. A fegyelmi bíróság maga állapítja meg ügyrendjét.

Egységes lesz a sékelakció

A konferencia kimondja, hogy a sékelakciót a következő évben egységesen kívánja lebonyolítani és pedig olyan formában, hogy az országos sékelbiztos vezetési és összes frakciók sékelakcióit is, fentartva a frakciók jogát a legteljesebb ellenőrzésre és az akcióban való részvételük teljes biztosítására. A sékelakción az a londoni Executívével való elszámolás egységesen történik a szövetség központja után. Erre vonatkozólag a Szövetség az Executívénél ilyen értelmű előterjesztést tesz.

A konferencia kötelezi a vezetőséget, hogy minden évi konferencia előtt legalább tizenhárom nappal az összes előterjesztendő indítványokat a csoportoknak küldje meg. Ugyancsak elhatározza a konferencia, hogy a N. I. B. első gyűlését közvetlenül a nagyünnepek után tartja meg, amelynek tárgysorozatán a Kadima-ügy szerepel.

továbbra is fenn akarja tartani, számolni kell ezzel a hangulattal. Kéri a beterjesztett javaslatok elfogadását.

Dr. Fischer Tivadar stílusos módosításokra áll és kéri a konferenciát, ratifikálja a februári Nagy Intéző Bizottsági ülésnek az egységesítés kérdésében hozott határozatát.

Dr. Weissburg Chaim ellene van az indítványnak, mert az említett Nagy Intéző Bizottsági határozat vétőjogot biztosít az egységes képviselőkben minden szervezetnek, ami illuzóriussá teszi az egész képviselők működését.

A tiszta cionizmusért

Dr. Marton Ernő a politikai javaslatokat bírálja. Ennek a konferenciának karakterét adta meg, hogy majdnem minden felszólalásban egyöntetűen nyilatkozott meg és szinte elemenszerű erővel robbant ki az óhaj, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség végre lépjen rá a tiszta cionizmusra. Ez nem jelenti azt, hogy a szövetség ezentúl ne küzdjön a nemzeti kisebbségi jogokért, mert hiszen a cionizmus alapját ma már nemcsak a bázeli program képezi, de a kopenhágai manifesztum is, amely a kisebbségi jogokért való küzdelmet is a cioniz-

mus zászlajára írta. A Szövetség működése eddig főleg a galut-munkára koncentrált, a Palesztina-munka háttérbe szorult. Ezen a konferencián azonban a delegátusok óriási többsége annak az akaratának adott kifejezést, hogy ez a helyzet megváltozzék és a tulsuly a Palesztina-munkára helyeztessék át. Sajnálatos állapotja meg, hogy ennek a kívánságnak nyoma sincsen a politikai javaslatokban, aminek okát abban látja, hogy politikai bizottság ezen a konferencián egyáltalában nem működött. A javaslat e hiányának pótlására beterjeszti az itt következő indítványt:

A konferencia kimondja, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség működését a tiszta cionista program megvalósítására koncentrálja. E program tulsulyát a szorosabb értelemben vett Palesztina-munka képezi (palesztinai alapok támogatása, az emberanyag előkészítése, chalucmunka stb.), de beletartozik a nemzeti galut-munka is.

A később megjelent szavazás során a konferencia nagy többséggel elfogadta ezt a nagy elvi jelentőségű határozatot.

Több hozzászólás után a konferencia a következő politikai javaslatokat emelte határozattá:

Bizalom Weizmannak

1. Az E. Zs. N. Sz. negyedik konferenciája a legnagyobb csodálattal és elismeréssel adózik a cionista világszervezet elnökének, dr. Weizmann Chaimnak azért az önfeláldozó és emberfeletti munkáért, amelyet az utóbbi évben a cionista eszme gyakorlati megvalósítása érdekében kifejtett. Az E. Zs. N. Sz. legnagyobb bizalommal viseltetik a világszervezet elnöke iránt és kéri, hogy újult erővel folytassa áldásos tevékenységét a zsidó nemzet javára.

(Ehhez a javaslatához Hirsch Jakab (Nagybánya) azt a pótindítványt tette, hogy a Weizmannak adandó bizalomnyilvánítás végén a konferencia követelje a XII. világtörvényszabályainak végrehajtását, amelyek a vallásos követelmények tiszteletben tartására vonatkoznak Palesztinában. Dr. Weissburg ellene van a pótindítványnak, mert ez a határozat bizalomnyilvánítás akar lenni a mozgalom nagy vezére iránt és minden rekrimináció megdöntése ezt a feltétlen bizalmat. A konferencia ilyen értelemben határoz.)

Az egységért

2. Az E. Zs. N. Sz. negyedik konferenciája a közös érdekek védelmére és közös veszélyek

elhárítására szükségesnek tartja, hogy az egész nagyromániai zsidóság között bizonyosfokú egység teremtsék. Az egységes szervezetet a már meglévő zsidó szervezetek föderatív tömörülése által gondolja megvalósíthatónak.

3. Az eredményesebb Palesztina-munka érdekében a konferencia szükségesnek tartja, hogy a romániai cionista szervezetek között is megteremtsék az organikus együttműködés. E célból javasolja, hogy a négy országos cionista szervezet Bukarestben közös komitét létesítsen.

4. A konferencia helyesli és örömmel veszi tudomásul a Nagy Intéző Bizottság februári határozatát és kezdeményezését az egységes erdélyi zsidó képviselő megteremtése érdekében. Kijelenti, hogy az E. Zs. N. Sz. hajlandó ezen egységes képviselő kiépítésén oly mértékben résztvenni, amilyen mértékben az erdélyi zsidóság többi országos szervezetei részt vesznek. A Szövetség ismételt felhívást intéz az országos összes hitközségeihez és más intézményeihez, hogy az össz-zsidóságot fenyegető veszélyek elhárítására megfelelő szervezetet létesítsen. Ezt a szervezetet a Szövetség a legmesszebbmenő módon hajlandó támogatni.

Technikai irodát állítanak fel az erdőtermelők

Háromtagú bizottság intézi a fatermelők ügyeit

(Kolozsvár, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk, hogy az erdélyi fatermelők augusztus 26-án Nagyváradon értekezletet tartottak, amelynek főtárgya az agrárbizottságnak már ismertett termelési tilalmához való állásfoglalása volt. Foglalkoztak azzal az új helyzettel is, amely beállott az erdőtervénynek több olyan rendelkezésével, amelyek a fatermelőket érdeklik elsősorban.

Az értekezlet megvitatta azokat a nehézségeket, amelyek az erdőtermelő társadalomra nézve egyrészt az új erdőközigazgatás rendelkezései, másrészt a földmívelésügyi minisztériumnak a meglévő erdőszerveződések revíziójára vonatkoznak. A nehézségek, amelyekkel az erdőtermelőknek megküzdniük kell, olyan súlyosak, hogy azokkal szemben a termelőknél egységes frontba kell tömörülniük. Ha az erők szájelforgácsolódnak, egészen bizonyos, hogy ennek minden fatermelő messze kiható kárát látja.

Az egységes frontot elhatározták tehát, az irányítást, valamint az összes e kérdéssel kapcsolatos ügyeket egy háromtagú bizottság fogja intézni. A bizottság tagjai dr. Metes, dr. Rác és

Az antiszemita igazítás ellen

5. A konferencia a legnagyobb aggodalommal állapítja meg, hogy a múlt évben megindult antiszemita agitáció nemhogy alább hagyott volna, de egyre növekvő tendenciát mutat. A zsidó lakosságot középkori gyanúsításokkal igyekeznek a tömegek előtt gyűlöletessé tenni és ezáltal olyan atmoszférát teremteni, amelyben a zsidó lakosság élet- és vagyontársa a legnagyobb mértékben veszélyeztetve van.

A konferencia feltételezi, hogy a kormány teljes mértékben elítéli a zsidók ellen megindított társadalmi mozgalmat, de sajnálatos állapotja meg, hogy az ennek leküzdésére eszközölt hatósági intézkedések nem voltak elég hatékonyak ahhoz, hogy az egyre növekvő igazításnak gátat vessenek.

A konferencia követeli, hogy a kormány tartsa tiszteletben a tanszabadság alkotmánybiztosította jogait és hajtsa végre a sajtó- és büntetőtervényeknek igazításra és gyilkosságra való fejbujtásra vonatkozó szakaszait minden egyes polgárra és az országban megjelenő összes sajtótermékekre egyformán.

dr. Bözörményi, akik működésüket a mai nappal már meg is kezdték.

A bizottság működése elsősorban arra irányul, hogy mindazon vállalatok, akik az erdőtervényben előírt kötelezettségüknek nem tesznek eleget, ne károsodjanak. Ügyelni fognak arra, hogy a miniszternek a bejelentést egy évre elhalasztó legutóbbi rendelete a helyi hatóságok részéről respektáltassék. Másik feladata, hogy statisztika és pontos kataszter készíttessék mindazon erdővállalatokról, amelyek üzemterveiket tartoznak bemutatni. Minden valószínűség szerint egy külön technikai irodát állítanak fel, ahol az erdőtermelők ügyeit gyorsan fogják elintézni. Az iroda feladata lesz még az erdőtervényt megismertetni az érdekelt körökkel és minden irányban felvilágosításokkal szolgálni.

Győzött a kormány az irországi választásokon

London, augusztus 31. Az irországi választások a kormány teljes győzelmével befejeződtek. De Valerát megválasztották képviselőnek.

A két arab példabeszéd

I.

Példázat arról az emberről, aki nagyon hamar dühbe gurul

Egy szép napon ellátogatott hozzám egy ember és ezzel kezdte:

— En olyan ember vagyok, aki nagyon hamar dühbe gurul!

Ugy mondotta ezeket a szavakat, hogy az ő fülenek alázatosságban csengtek, mégis abban, ahogyan beszélt volt valamelyes büszkeség.

— Olyan ember vagy, akit a rossz szellem szállt meg — felelt nekem.

Erre hamar dühbe gurult és akkor már tudtam, hogy nem hazudott, amikor ezzel kezdte:

— En olyan ember vagyok, aki nagyon hamar dühbe gurul!

— Megsértettél engem! — mondotta azután. Hiszen a kevés vérmérséklet nem a rossz szellemnek, hanem a meleg és bátor természetnek a jele. En nagyon hamar gurulok dühbe, de hamar meg is nyugszom. És akkor szívesen teszek jóvá mindent.

Igy beszélgettünk a kertben, sétaközben. Egy pillanatra magára hagytam vendégemet, amikor visszatértem, a konyhából egy tojást vittem magammal.

A tojást hozzávágtam a hátulsó kerítéshez. Széttörtöt, veleje kifreccsent és bepiszkolta a kerítést.

— Arról beszéltél, — szoltam — hogy „azután” szívesen teszel mindent jóvá. Nos,

eredj a kerítéshez, szedd össze a tojást, tisztogasd meg a kerítést, a tojás fehérjét és sárgáját rakd vissza szépen a héjába, aztán ülted rá a tyukot, hadd költsön ki csirkét a tojásból. És ha mindezt megtetted, mondd, jóváteszed hangulatod kitöréseit. Mert te, dühödöt freccsentetted rá a barátaidra és azután rájuk hagytad, hogy tisztogassák meg magukat tőle és feleljék el a te sértő szavaidat. A legjobb mód arra, hogy az ember jóvátegye a dühét, ha a dühét magánál tartja és nem érezteti senkivel.

— Valóban jogosan mondtad rólam, — felelte vendégem — hogy a rossz szellem szállt meg, pedig olyan szó ez, amit senkitől sem tudok eltűrni.

Még egyszer tünnöd kell tőlem ezt a szót — folytattam. — Olyan ember vagy, akit a rossz szellem szállt meg! Mert az, aki hamar dühbe gurul, olyan ember, aki egy ügynek csak az egyik oldalát tudja látni és képtelen elharmarkodott ítéletét magánál tartani addig, míg a teljes igazságot meg nem ismeri. És minthogy az ilyen embert a rossz szellem szállta meg, dühbe gurul, úgy ahogy te szoktál. Ne hizelegj magadnak azzal, hogy ez a bátor léleknek a jele, mert én megmondtam neked, hogy minnek a jelet!

Vendégem hallgatott.

En pedig kezembe vettem a kerti öntözőt és a kerítés felé indultam, hogy lemossam a tojáslevét róla.

De vendégem nem engedte. Elvette tőlem az öntözőt és ő maga mosta le a tojás levét a kerítésről.

— Igaz, hogy nem tudok ebből a tojásból

megint egész tojást csinálni, — mondotta — de azért mégsem ment egészen kárba.

II.

Példázat a magasztosságról.

Egyszer egy vendéglőben ültem, ahol Hamfiainak (néger) egyike szolgált fel az asztaloknál. Mellettem egy izgága ember ült, aki folyton zsörtölődött az ételek, az árak és a kiszolgálás miatt. A négerrel türethetetlenül gorbombámbant.

Amikor szomszédom elment, dicsérni keztem a négert.

— Ez az ember fölöttem kellemetlenül viselkedett veled — mondottam — te azonban ritka türelemről tettél tanúbizonyságot!

— Igen uram! — felelt a szolgál. — Valóban kemény szavakat használt a beszédjében!

— Te pedig — szoltam újra — csodálatosan uralkodtál magadon.

— Igen Uram! Köszönöm Uram!

— Látod — folytattam — ritka és szép tulajdonság ilyen körülmények között megtudni tartani az Önuralmat.

Nos, mikor mindezt elmondtam, a néger pincér bizalmas lett és így szolt:

— Uram, egy ember, aki olyan fölényes helyzetben van, mint én vagyok, lehet magasztos is.

En pedig szerettem volna megtudni, hogy mit értett fölényes helyzete alatt és ezért így szoltam:

— Minden ember fölényes helyzetben van, aki megtudja őrizni hidegvérét.

— Igaz uram, — felelte a néger — de nekem még egy különös előnyöm is van és

Paleszt

(Tel-Aviv)

sítőjéről.) Sz

elő Palesztin

s mégis pass

Ennek az az

még nem vo

ságát bebizo

a külföldi gy

hezen szányak

gyártmányok

Most ta

ndította a „

iparért) mozg

és a sajtóban

eredménykép

segeiben meg

állítását, mel

zés mellett is

A klub

földmivesikol

belépőt megk

Alicante-borra

még a hegyi

segek, melyek

jó hírnévnek

ságu, öthonap

mányok melle

gannami kertés

szült mérleg,

pontosossággal

gép a Pachter

Az első

mintáját. (Kül

kiállítás maga

hűtőgép a Ber

a jaffai vasönt

kákra emlékezt

vérek gyártmár

nek a Goralszki

ményei. Az am

rendezések mi

szültek. Mellet

butrai, a jertuz

szkei és egye

cikkek. Ezeket

vaságyak, pap

hogy a paleszt

erecsztráciái ip

nyelmesen leh

„Grafika” képe

tárgyai, a gyón

a Becálában ne

ményei is mind

egy nyugodtan

szavakat, amel

nekem.

Most már

kértem, mondj

dent, aminek se

őrizni a jó ked

Eleinte v

kezdtem, elmo

helyzete.

És teljes

mondta nekem:

— Annak

töltöttem a kávé

Mikor eze

mindent megért

néger tényleg fö

nyen tud magán

hidegvérét. El

pincérek érzéseit

fogom tartani,

mosogató viznek

Elgondolko

tott, ha ez az eg

víz segítségével

magyszerű fölény

tossáig emeli, a

betné magának e

tosság pedig ak

teszi a mosogató

Nevettem.

a négerrel auur

megkapta azt, an

ha őt a legnagyobb

tenné magasztossá

Palesztina ipari kiállítása

(Tel-Aviv, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szobbnél-szebb ipari termékeket állított elő Palesztinában a zsidó munka és szorgalom s mégis passzív az ország kereskedelmi mérlege. Ennek az az oka, hogy Palesztina fiatal iparának még nem volt se ideje, se alkalma életrevalóságát bebizonyítani és az emberek, akik eddig a külföldi gyártmányokhoz voltak szokva, nehezen szánják magukat a lebecsült palesztinai gyártmányok vásárlására.

Most tavasszal néhány lefkos ember megindította a „Lemán tocereth hárec“ (a hazai iparért) mozgalomát. Gyűléseken, rópcédulákon és a sajtóban hirdették az eszmét. S ennek eredményeképpen a telavivi cionista klub helyiségeiben megrendezték Palesztina első ipari kiállítását, mely a gyors és tapasztalatlan rendezés mellett is szép sikert aratott.

A klub verandáján a Mikvé Jiszráél földművesiskola termékeit helyezték el. Minden belépőt megkínáltak egy pohár odaváló édes Alicante-borral. Az italokon kívül ott vannak még a hegyi virágokból készült mézkülönlegességek, melyek a francia és amerikai piacon is jó hírnévnek örvendenek. Egy oszálatos nagyszáru, öthónapos fajkacsa, teltetvények és takarmányok mellett látható óriási szilva egy engannimi kertészből. Egy kilenc év előtt készült mérleg, amely még most is bámulatos pontossággal működik s több mezőgazdasági gép a Pächter és Hoffmann gyárat dícséri.

Az első szobában látni egy teljes ház mintáját. (Különbön a zsidó építőipar legjobb kiállítása maga Tel-Aviv.) A ház mellett egy hűtőgép a Berszocki-gyárból, különböző gépek a jaffai vasöntödéből. A legszebb olasz munkákra emlékeztető műmárvány, a Szezáll testvérek gyártmánya. Különös dícséret érdemelnek a Goralszki és Krimicki butorgyár készítményei. Az amerikai típusú laktás és irodabereendezések mikvé-jiszráéli eukaliptuszából készültek. Mellettük a „D'ror“ asztalösszetekzet bútrai, a jeruzsálemi vakok öntözete nádfonatu székei és egyéb szalmából készült háztartási cikkek. Ezeket kívül a Telavivban készült vaságycsapatok, függönyök bizonyítják, hogy a palesztinai ipar építette házakat az erejiszráéli ipar termékeivel izlésesen és kényelmesen lehet berendezni. A jeruzsálemi „Grafika“ képei, a „Becálel“ kerámikai dísz tárgyai, a gyönyörű keleti himzésű kézimunkák, a Becálelban nemrég megnyitott óragyár készítményei is minden zsidó ház díszére válnak.

igy nyugodtan végig tudom hallgatni azokat a szavakat, amelyeket az az ember mondott nekem.

Most már különösen kíváncsi lettem és kértem, mondjon el fölényes helyzetéről mindent, aminek segítségével örökösen meg tudja őrizni a jó kedvét.

Elcinte vonakodott. De mikor sürgetni kezdtem, elmondotta, miben áll a fölényes helyzete.

Es teljes bizalommal ezeket a szavakat mondta nekem:

— Annak a vendégnek mosogató vizet töltöttem a kávéjába.

Mikor ezeket a szavakat hallottam, sok mindent megértettem. Rájöttem arra, hogy a néger tényleg fölényes helyzetben van és könnyen tud magán segíteni, ha megakarja őrizni hidegvérét. El is határoztam, hogy a néger pincérek érzeit mindenképp fölött tiszteletben fogom tartani, mert nem vagyok barátja a mosogató viznek, a kávé pedig mégis szeretem.

Elgondolkoztam a dolgon és eszembe jutott, ha ez az egy zérü néger — bár mosogató víz segítségével — megtudta szerezni lelkének nagyszerű fölény biztosítékát, ami őt a magasztosságig emeli, akkor minden ember megszerezhetné magának ezt a fölényt. A valódi magasztosság pedig akkor az, amelyik fölényességé teszi a mosogató vizet.

Nevettem. Arra gondoltam, az ember, aki a négerrel annyira törhetetlenül gorombán bánt, megkapta azt, amit megérdemelt, még akkor is, ha őt a legnagyobb tömegű mosogató víz sem tenné magasztossá.

A „Ruthalla“ óragyár különben már meghódította az egyiptomi, szíriai és konstantinápolyi piacot.

A bőripar is szép helyet foglal el a kiállításban. Ott látni a „Hámméabéd“ szövetkezet fel dolgozott palesztinai bőreit és a „Toeith“ által belőlük készített cipőket, valamint más cipőgyárak jó és izléses készítményeit, vékony bőrből készült pénz- és cigarettatárcákat és más bőrtárgyakat. A Varsóból áttelepített bőripar a kisázsiai piacot is meghódítja. A kiállított kötött-szövött áru, selyem- és nyerselyem-készítmények bámulataba ejtették a kiállítás közönsé-

Olaszország ultimátumot intézett Görögországhoz

Az olasz misszió gyilkosainak halálraítélését és ötvenmillió líra kártérítés megfizetését követeli. Híves tüntetések az olasz városokban Görögország ellen. Az egész flottát rendelkezési állományba helyezték

(Róma, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az olasz kormány jegyzéket intézett a görög kormányhoz az albániai olasz misszió meggyilkolása ügyében. A jegyzék erőlyes tiltakozást foglal magában és követeli a görög kormánytól, hogy nyomonkérje ki a tetteseket és ítélje őket halálra. Az olasz jegyzék a vizsgálat lefolyását nem kéri időponthoz, de beavatkozást jelent görög belügyekbe és különösen a bíróság ítéletkézésébe, mert határozottan a halálraítélést követeli. Az olasz kormány Görögországhoz intézett jegyzékében eszenki-ül ötvenmillió olasz líra kártérítés megfizetését követeli. A fizetés határidejét öt napban állapítja meg a jegyzék.

Róma, augusztus 31. Lapjelentések szerint az olasz flotta utasítást kapott, hagyja abba a gyakorlatokat és legyen rendelkezési állományban. A flotta utra készen áll Pyreus felé. A tengerészet-ügyi miniszter félbeszakítva szabadságát, visszatért Rómába. Mussolini ma hosszabb tárgyalást folytatott Anglia és Franciaország római meghatalmazottjaival a Görögországhoz küldött jegyzék ügyében és az esetleges szankciókra vonatkozólag.

Páris, augusztus 31. Milanóban a görög konzulátus ellen ma nagy tüntetést rendeztek és később a tömeg megtámadta az épületet. A cég-tábláját leszaggatták. Triesztben hasonló tüntetések voltak. A tömeg elégette a konzulátus bejáratánál kitett görög zászlót. Florenzben és több más városban tiltakozó népgyűléseket tartottak. A hangulat egész Olaszországban rendkívül feszült Görögországgal szemben.

Páris, augusztus 31. A nagykövetség tanácsa legközelebb foglalkozni fog az albániai olasz misszió meggyilkolása ügyével.

Athén, augusztus 31. A görög kormány An-

gét. A telavivi „Ráánán“ hatvan féle cukorkát, csokoládét és gyümölcskonzervet állított ki igen izléses, héber stílusú csomagolásban. Ez a gyár Egyiptomból, Szíriából és Londonból is kap rendeléseket. A haifai „Semen“ mosó- és toálett-szappant állított ki, mely még az arabok körében is nagy népszerűségnek örvend. Kémiai gyártmányok, ernyők, borok, pezsgők, sörök, modern típusú méhkasok, festékek, dohányárak is reprezentálón szerepeltek a kiállításban, mely mégsem adta vissza Palesztina teljes képét. Az elhamarkodott rendezés miatt ugyanis sokan nem tudtak a kiállításban résztvenni.

gliahoz fordult azzal a kéréssel, járjon közbe az olasz kormánynál az ultimátum követeléseinek enyhítésére, mert ezek sértik Görögország szuverénitását. A görög kormány egyúttal azt is kívánja terjeszték a konfliktus ügyét a népszövetség elé.

London, augusztus 31. Az angol kormány a görög kérését minden irányban visszautasította.

Róma, augusztus 31. Irányadó politikai körökben az a felfogás, hogy a görögök vagy teljesítik, vagy visszautasítják az ultimátumot, mert az olasz kormány semmiféle diplomáciai tárgyalásba nem bocsátkozik és nemkielégítő válasz esetén azonnal foganatosítja az előkészített megtorló intézkedéseket.

Athén, augusztus 31. A fővárosban óriási izgalom uralkodik. A kormány hajlandó sajnálkozást kifejezni a gyilkosság felett, ezenkívül kártérítést fizet és megadítja a legszigorúbb vizsgálatot. Szuverénitását sértő követeléseket azonban semmiképpen nem fogad el.

London, aug. 31. Az angol sajtó valószínűnek tartja, hogy Görögország visszautasítja az olasz ultimátumot. Ebben az esetben a legközelebbi napok óriási meglepetéseket fognak hozni. Politikai körök biztosra veszik, hogy Olaszország megzár néhány görög szigetet, esetleg egész Görögországot blokádn alá vezi.

Berlin, augusztus 31. Az itteni sajtó rámutat arra, hogy Mussolini jegyzéke Berchtold háborús ultimátumához hasonlít. A „Tageblatt“ szerint Olaszország kap az alkalmon és azon igyekezik, hogy kiterjessze és megerősítse uralmát a Földközi-tengeren.

London, augusztus 31. Politikai körök attól tartanak, hogy a görög-olasz konfliktus komoly bonyodalomra fog vezetni.

Olasz-jugoszláv bizottság veszi át Fiume kormányzását

Fontos minisztertanács Bolgrádban. Radics Homerulot igér Horvátországnak

(Belgrád, aug. 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány tanácskozásait az utolsó napokban kizárólag külpolitikai kérdéseknek, elsősorban a fiumei problémának szenteit. A minisztertanács keddi ülésén, amely délelőtt tíz órakor kezdődött és fél kettőig tartott, csaknem kizárólag a fiumei kérdéssel foglalkoztak. A minisztertanács ülése után a hozott határozatokról a kormány tagjai nem voltak hajlandók fevilágosítást adni, sőt Nincsic külügyminiszter ismételt arra kérte a sajtó képviselőit, hogy minél kevesebbet foglalkozzanak ezzel a kérdéssel. Feltűnést keltett egyébként, hogy a minisztertanács rövid időre megjelent Milovanovic Milán tábornok, a vezérkar főnökének helyettese is.

A belgrádi lapok egyébként nagyon sokat foglalkoznak az olaszokkal folyó tárgyalásokkal. A keddi minisztertanács után az a hír terjedt el politikai körökben, hogy a kormány utasított adott a paritásos bizottságnak, bizonyos határokon belül fogadja el az olaszok feltételeit a fiumei kérdés rendezésére. Így tehát valószínű, hogy hamarosan létrejön a megegyezés a paritásos bizottságban, amely azután egy évre átveszi Fiume kormányzását.

Radics levelei

Radics István az országból történt távozására óta csak most jelentkezett leveleivel, a melyeket pártja hivatalos lapjának küldött. A leveleket, amelyek londoni élményeiről szól-

nak, a „Slobodni Dom“ közli legutóbbi számában. Az egyik levélben, amelyet augusztus 21-ikén keletezett, többek között a következőket írja Radics:

„... Nem voltam Budapesten, Bécsben sem találkoztam Protogerov tábornokkal, akiknek nem is tudom a nevét, Párison sem utaztam keresztül.“ Folytatólagosan ezt írja:

„Horvátország eléri Homerulját, amint Irország is elérte...“

A külföldi lapok egyébként állandóan foglalkoznak Radics személyével, de már a belgrádi kormány ellenagitációjának a hatása alatt. Egy svájci publicistának, Mire Mörionak nagyobb cikke jelent meg Radicsról a „Gazette de Lausanne“-ban, amelyben élesen ki kel az ellen, hogy Radics Svájcban akar megtelepedni. Zürichi jelentések szerint ugyanis Radics Zürich környékén villát vásárolt azzal a szándékkal, hogy egyelőre Svájcban telepedjen le.

Felosztják Jugoszláviát

A kormány állandóan tanácskozik Radics elleni intézkedésekről és a minisztertanács keddi ülésén is napirenden szerepelt az ügy. A minisztertanács ülése után Jankovic Velizar, a miniszterelnök helyettese a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy minden eszközt igénybe vesznek, amelyek rendelkezésükre állnak. Radics és a horvátok defétisták ellen.

A horvátokkal szemben tanúsítandó eljárás

vonatkozóan a hetek óta folyó tanácskozások most már befejezéshez közelednek és a legközelebbi napokban pozitív intézkedések várhatók Radicsokkal szemben. Nagyon valószínű, hogy az állam védelméről szóló törvényt fogják alkalmazni a horvát köztársasági akció vezetői ellen és közigazgatási tekintetben is megszüntetik az eddigi óvatosságot és végrehajtják Horvátország kerületi felosztását, az alkotmányban a centralizmus alapján elrendelt intézkedéseit. A kormány hallgatóság felfüggesztette az alkotmány végrehajtását, de most ezek a regárdok megszűnnek és mint Zágrábról jelentik, már a kerületi beosztásról szóló törvényt is végrehajtják Horvátországban, amit eddig a horvátok

egyik legnagyobb sérelmének tekintettek.

Ezeket a politikai intézkedéseket rendőri intézkedések is követni fogják és Zágrábrban fennálló figyelemmel várják a történendőket. A kormány egyébként Radics külföldi utazásával, vagy amint Belgrádban mondják: menekülésével, megerősítettnek véli azt a feltételest, hogy Radics távoztára meglazította a federalista pártok közötti viszonyt. Zágrábrban ugyan cáfolják a klerikálisok kilépését a blokkból, de Ljubljánából érkező jelentések szerint különösen a katolikus kongresszus lefolyása tüntető manifesztáció volt az államegység mellett. Egyes hírek azt bizonyítják, hogy a klerikálisok már Belgrád felé orientálódnak.

Az alsónémedi zendülés története

A budapesti ébredőlapok ismét gyilkossággal vádolják a cionista gárdát. Saskeőy József járásbíró va őifanságnak bélyegzi a „Szózat” és a „Nép” cikket

(Budapest, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az októberi torradalom idejében alakult zsidó önkéntes karhatalmi századokat, mint ismeretes, a kurzusajtó többiben megvádolta, hogy a Dunántalon és a Tótföldön halomra gyilkolták az ártatlan embereket. Legutóbb ismét előszedték a cionista gárda állítólagos rémtetteit a „Szózat”, valamint a „Nép” című ébredőlapok hasábos cikkeiben eleveztették fel az alsónémedi vértürdőt, amellyel a Friedrich István parancsnoksága alatt állott zsidó karhatalmi alakulatokat vádolják.

Ezekre a cikkekre dr. Saskeőy József kispesti nyugalmazott királyi járásbíró, aki ebben az ügyben annakidején a hivatalos vizsgálatot lefolytatta, levelet írt a „Világ” szerkesztőségéhez. Az érdekes levelet szövege szerint itt közöljük:

A „Szózat” vasárnapi és a „Nép” keddi számában „Az alsónémedi vértürdő” cím alatt hameresztó és háborzongató cikk jelent meg az alsónémedi zsidóság vérlázító kegyetlenségéről és a „cionista gárda” garázdálkodásairól. A cikk tendenciája áttetsző: a beállított tényállás javarészen ferditett, tartalma tervszerű kutmérgezés. Miután az alsónémedi zendülés tényállását a „Szózat”-nál és a „Nép”-nél én jobban ismerem, mert azt jobban is kell ismerem, igazságszeretettelől ösztönözve kénytelen vagyok a cikk hirdetését a legnagyobb tárgyilagossággal kello értékre le szállítani.

A nyomozást — mint az ócsai járásbírósg akkori büntetőbírája — Sárospataky főügyész megkeresésére első ízben én folytattam le. Az általam lefolytatott nyomozás adatait és eredményét természetesen nem tártatom fel, a hivatali titoktartás engem még ma is kötelez. De mint magamember a zendülés után és a helyszínen közvetlen tapasztalatokat szereztem és ezeket a megbeszelt közönség tájékoztató céljából közre lehettem. Én az alsónémedi zsidóságot se nem szerettem, se nem gyűlöltem: tárgyilagos véleményemet előrelátva nyilváníthatom tehát.

Köztudomás, hogy a világháború utolsó évében a falusi szegénység elemzése elszomorító volt. Különösen a tovaros könyv keről bejáró munkásság megelhetése volt aggasztó. A tejadag csekély volt, abból egy ember, pláne egy nagy családot egészségesen és elegendőképen táplálni nem lehetett. A hadiségely is keves volt, kintatása pedig nehézkes. Nagy hiba volt, hogy a helyi hatóságok a hatósági lelem kiosztását a kereskedőkre bízták, akik azt azután üzleti érdekük szerint foganatosították. Hiba volt az is, hogy a kereskedők egyéb árúkat, meg a dohányt is, élelmiszerek ellenében árusították. Azok a szegények, akiknek nem volt tej tojás, zsír, azok emiatt ugyancsak nélkülöztek. Minderről én a háború két utolsó hónapján Ócsán szemeljesen meggyőződtem.

Akik akkoriban figyeltek a falusi életet, látták, hogy a szegénység mozog, zugolódik, el van kezerve. Azok tudták, hogy ez az elkeseredés csak alkalomra vár és az összeomlás pillanatában ki fog robbanni. Ezért alakítottam én meg a forradalom kitörése után nyomban az ócsai neptanácsot, azért szerveztem meg és fegyvereztem fel azonnal az ingyenes polgárorséget. A káosz eloszlása, az anarchia megelőzése, az elkeseredés

levezetése érdekében álltam az egész uri intelligencia, a gazdaközönség és a munkásság egyhangu felkérésére Ócsa község élére. Jól tudtam, a vezedelmét a hadból elkeseredéssel hazatérő katonák okozhatják. Jól tudtam, hogy a szükség a legveszedelmesebb forradalmár. Ezért lojális eszközökkel, főszolgabírói utalványok segítségével tömredék lisztet, burgonyát, dohányt, bakancsot, talpbőrt, fát, ruhát és szövetet szereztem és osztottam ki a hadviseltek és családjaik között és ezzel biztosítottam Ócsa község nyugalmát, rendjét, békéjét.

Alsónémediben nem volt azokban a veszedelmes időkben hozzám hasonló idealista, aki önzetlenül, szeretettel, igazságossággal, de emellett energiával levezette volna az elkeseredést, a szenvedélyeket. Ott tehát az elkeseredés kirobbant. 1918 december 1-én

a leszerelt katonák összebeszéltek, fegyveresen berontottak a kereskedők üzleteibe, azokat kifosztották, és árúkat az utcára dobáltak és az ellenszegülőket véresre verték.

Ma már nem tudok visszaemlékezni, megöltek-e valakit. Ez a cselekmény zendülés volt, azt helyeselni, vagy dicősrni nem lehet. De nem volt politikai tendenciája, meg követő volt az antiszemita lázadás. Nemcsak Reinkopf ellen, hanem valamennyi kereskedő ellen irányult.

A cikknek az a beállítása tehát, hogy Alsónémediben a zsidóság kegyetlenkedett és a „cionista gárda”-val lövette agyon az antiszemitaikat, szemenszedett valótianság.

A zendülést nemcsak hogy nem a zsidóság rendezte, szította, hanem ellenkezőleg, a kereskedők ellen irányult az. Motivuma a rossz élelmiszer okozta elkeseredés és nem a politika, avagy az antiszemitizmus volt.

Nem tudom, megfelelő-e valóságnak a cikk ana hirdása, hogy az alsónémediek az ócsai csendőrséghez fordultak segítségért. Én erről akkoriban értesítést nem kaptam. Engem, az ócsai polgárorség toparancsnokát, Alsónémediről senkisésem értesített, az bizonyos. De ha kértek is az ócsai csendőrségtől segítséget, annak nem állott ez módjában, mert a torradalom kitörésekor az ócsai csendőrök jörsze elmenekült, a megmaradt ors akciódreptelembe vált. Ez a tárgyilagos magyarázata annak, hogy az alsónémedi szorongatott kereskedők közvetlenül Budapestről kértek karhatalmi segítséget. Hamarosan ki is jött oia Szántó főhadnagy parancsnoksága alatt egy osztág, amely azonnal staturumot hirdetett, a fosztogatókat összefogdosztá, a templom tájához állította és nyolc vagy kilenc embert agyonlőtetett.

Szántó főhadnagy cselekménye menthetetlen. Fényes László — aki azonnal megjelent — a legnagyobb teliháborodással belt ki eljárása elen, őt letartóztatta és azonnal hadbírósg elé állította. Noha a lázadásra staturum volt hirdette, Szántónak nem volt joga önhatalmúlag a zendülőket kivégezni. Szántó bűne az is, hogy rafineriával — hogy magát fedezze — a községi előjáróságot szerveztette meg, azzal ítéltette halálra a fosztogatókat, az ítéletet jegyzőkönyvébe is foglaltatta, csak azután hajtottá vérr. Mindez égbetűltő bűn, melyért Szántó minden kegyetlen büntetést megérdemel.

Ha így állította volna be ezt a szomorú esetet a „Szózat” és a „Nép”, szavam sem lenne ellene. De a „Szózat” és a „Nép” azt írja, hogy Szántóban a zsidó vér dolgozott és ezenfelül őt az alsónémedi zsidók uszították erre a kegyetlenkedésre.

Ez sem igaz.

Szántót a legmódosabb alsónémedi gazda: Somogyi Béla községi bíró intormálta a zendülésről, ő szerveztette meg az előjáróságot is és ő adta át az elítélteket kivégzés végett Szántó főhadnagynak is. Azután lelkiismeretfurdalásai következtében nyomban elbujdosott Budapestre és a diktatura letöréséig a községbe sem tette be a lábát. Ez pedig a bűnösség köztételen jele.

Szántó főhadnagy beszámítóképessége is kétséges. Akkori magánértésléseim szerint ugyanis Szántó főhadnagy a barétéren idegsokkot kapott és agyrázkódást is szenvedett. Ugy tudom, — legálább akkori informátorom azt beszélté — hogy a hadbírósg Szántó főhadnagyt, mint elmebetegét elmeógyógyintézetbe vagy szanatóriumba internálta, ahonnan megökött. Egy elmebajos ember barbarizmusért bajosan lehet tehát a zsidóságot felelőssé tenni. Arról nincs tudomásom, hogy a zendülők Szántó valami váltásádját követelt volna, ellenben hallottam arról, hogy egyes alítotok érdekében egyes vagyenes emberek felajánlottak kauciót. Hogy Szántó elfogadott-e összegeket, vagy visszautasította-e azokat, arról akkoriban még nem hallottam.

A legförtelmesebb kutmérgezés

azonban a cikk azon része, mely szerint Szántó a karhatalmi osztág tisztjeivel íteltette halálra a kivégzetteket, a cikk elnevezte a „cionista gárda” tagjainak. Ez szemenszedett valótianság. Az osztág tagjaival más szerepe nem volt, mint Szántó parancsára összefogdoszták a zendülőket és később a haláraitéltreket sorstüzet adtak.

A halálos ítéletet Somogyi Béla községi bíró einöklötte alatt az előjáróság hozta, az ítéletet Somogyi Béla községi bíró hirdette ki és ő is adta át „elrettentő példálá” kivégzés végett őket Szántó főhadnagynak. Hogy az ítékezés Szántó utasítására történt-e, azt a vizsgálat lesz hivatva felderíteni.

Egyébként, hogy mennyire nem politikai vagy faji jellegű, mennyire nem antiszomita lázadás volt az alsónémedi zendülés, azt mutatja az is, hogy másnap, 1918 december 2-án este, Bánszky József és harminc ócsai társa lefegyverezték az ócsai polgárorséget és fegyveresen sorrajárták a kereskedőket. Akciójuk azonban meghusult. Egyébként az alsónémedi zendülők szocialisták voltak, már pedig tudnivaló, hogy a szocialistákat mindenünel inkább meg lehet gyanusítani, csak antiszemitizmussal nem. És éppen a „Szózat” és a „Nép” politikusai szeretik hirdetni a zsidóság és a szocialisták közötti lelki összhangot. Fel sem tételezhető tehát, hogy az alsónémedi zsidóság a szocialisták kivégzésére utasította volna a zsidó karhatalmi parancsnokot.

Ez a tárgyilagos valóság. Ebből mindenki megítélheti, hogy az alsónémedi zendülés telidézéséből, lefolyásából és szomorú következményeiből mennyi teletősség terheli az alsónémedi zsidóságot és általában a zsidó fajt. Abból, hogy Szántó főhadnagy zsidó volt, még nem következik, hogy az alsónémedi zsidóság is barbár, a zsidó faj is barbár. Kecskeméthy Győző az egyetemi klerikális ifjuság vezére volt, félmilliót sikkasztott, ugyan ki az a botor, aki emiatt a klerikális érzelmű egyetemi ifjuságot meg uerné gyanusítani. Azért, mert azt a zendülést a „Szózat” és a „Nép” leírta, az nem változott át sem antiszemita lázadásá, sem cionista garázdálkodássá. Mit is mondott Deák Ferenc?...

Ha művészi kivitelű fa vas butort
 akai venni, ne sajnálja az utat és tekintse meg a Marosvásárhelyre
SZÉKELY és RÉTI
 ERDÉLYRÉSZI BUTORGYAR RESZV. TÁRS. butorterméit
 Asztalok, furniárszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

TUNGSRAM A legjobb villanykörté Mindenütt kapható.

Bécs, a jától.) Itten szerint a ma idő kérdése. tisztázásra. rencián elejt bek között e örzőbizottság A kölc fegyverkezés dasági újjéép A kölc kia fogják fe

(Bécs, a jától.) A Neu közöl a világ közö vélemény és idéz munk Luther irt, „Jézus K ebben a leger gyűlölök ellen. ságról és dr. össze: „Nem ifjkoromban i a titokzatos, a a megvetés, an engem akkor le gondolkozásana kor ennek a r finom érzésű fe kozott ahhoz a nép iránt érez Enekét alkotta. Herderi, gunk közé számi egyik bölcsesze „Israel a földn egészen a mai lenségében, hil gében és fensé, lönös, oly csod történetét, az é csodájának tart kor Európában zsidó, ki keres Kant, ak pel, szintén a l telettel ir a z valóban támadt példaként állite nem riadt attól ványimádó lány Lábánnak külö dája az ókor l nozzuk e népet uozni a szelidségé zsidóság iránt k ténységgel szem Giordano Brunor egész következe ember, ha önmu antiszemita.” De kimondott ellens a nagy pesszimi a zsidóság állító hauer végrende vezet meg. Bismarck a zsidóemancipác ban az ellenkező talanszor magára réseit. Bismarck latkozott: „A le zsidók ellen, aká pedig a meg job ezzel a joggal n lengyel vagy fra mondják róluk, dolga, hogy a z mel foglalkoznak régebben más lo Ez azonban sem fémódjuk ellen, e jelölgerli a tíme

Szeptember ötödikén döntenek a magyar kölcsönről

Bethlen ma utazik Genfbe. Anglia és Csehszlovákia folyósítják a kölcsönt

Bécs, augusztus 31. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Itteni diplomáciai forrásból származó hírek szerint a magyar kölcsön megvalósulása csupán idő kérdése. Már csak apróbb ellentétek várnak tisztázásra. A kisanant már a színajai konferencián elejtette a garanciák nagyrésztét, így többek között egy kisanant-megbizottnak az ellenőrzőbizottságba való delegálását.

A kölcsön legfőbb feltétele, hogy tilos fegyverkezésre fordítani. Az egész összeget gazdasági újjáépítésre kell felhasználni.

A kölcsönösszeget Anglia és Csehszlovákia fogják folyósítani. Anglia, mint főhitelező,

biztosítékot fog kapni arra nézve, hogy Csehszlovákia semmit nem tesz Magyarország ellen, ami az ott elhelyezett angol tőke sorsát befolyásolná. A cseh-magyar viszony egyébként most nagyon kedvező.

Budapest, aug. 31. Bethlen miniszterelnök tegnap este ideérkezett és kijelentette az újságíróknak, hogy szombaton délután utazik Genfbe. Ha a pénzügyminiszter egészsége megengedi, ő is elkíséri utjában. A tárgyalások Genfben előreláthatólag öt-hat napig fognak tartani. A világsajtó a kölcsön megadása mellett foglal állást.

A világ nagyjai az antiszemilizmus ellen

Luther, Goethe, Kant, Bismarck, Voltaire és Schopenhauer

(Bécs, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Neue Freie Presse érdekes értekezést közöl a világ nagy elméinek a zsidókra vonatkozó véleményéről. Felsorol több kiválóságot és idéz munkáiból. A cikkből vesszük:

Luther negyven éves korában egy könyvet írt, „Jézus Krisztus született zsidó volt” címen és ebben a legerősebb kifejezésekkel fordul a zsidógyűlölet ellen. Goethe többször nyilatkozott a zsidógról és dr. Bodé ezeket a következőkben állítja össze: „Nem gyűlölöm a zsidóságot. Ami nálam ifjkoromban irtózat volt a zsidókkal szemben, az a titokzatos, a nemszép ellen való irtózás volt. Az a megvetés, amely bennem olykor megmozdult, az engem akkor körülvevő keresztény férfiak és nők gondolkodásának reflexe volt. Később azonban, amikor ennek a népek számos szellemileg értékes, finom érzésű férfiát megismertem, tisztelet csatlakozott ahhoz a csodálathoz, amelyet a bibliatörténet népi iránt éreztem s a költő iránt, ki az Énekek Énekét alkotta.”

Herder, a humanizmusnak első apostolát maguk közé számítják az antiszemita, pedig Herder egyik bölcsészeti munkájában a következőképpen ír: „Israel a földnek legcsodálatosabb népe. Kezdetétől egészen a mai napig, szerencsésében és szerencsétlenségében, hibáiban és erényeiben, közönségességében és fenségességében oly egyedülálló, oly különös, oly csodálatos, hogy én ennek a népek a történetét, az életét, a létezését az Írás legnagyobb csodájának tartom. És el fog jönni az az idő, amikor Európában nem fogják többet kérdeni, hogy ki zsidó, ki keresztény.”

Kant, aki szintén az antiszemita listán szerepel, szintén a legnagyobb emelkedettséggel és tisztelettel ír a zsidóság kulturmunkájáról. Voltaire valóban támadta a zsidóságot, de a türelmességen példaként állította oda. Egy helyen így ír: „Jakob nem riadt attól vissza, hogy nőül vegye egy balványimádó lányt. Jakobnak külön istene volt és Lábánnak külön istene. Ez a türelmességnek példája az ókor legtürelmetlenebb népeinél. Mi utánozzuk e népet a haragban, de nem tudjuk utánozni szelidségében.” Voltaire-nek az ellenszere a zsidóság iránt különben szorosán összefügg a kereszténységgel szemben való gyűlöletével, amint azt Giordano Brunonál is láttuk. Düring, az antiszemita, egész következetesen mondotta: „Egy keresztény ember, ha önmagát megérti, nem lehet komolyan antiszemita.” Düring maga a kereszténységnek volt kimondott ellensége. Schopenhauer nyilatkozataiban a nagy pesszimistának a haragja nyilatkozik meg a zsidóság állítólagos optimizmusa ellen. Schopenhauer végrendeletének végrehajtójai két zsidót nevezett meg.

Bismarck is fiatal korában „junker”-idejében a zsidóemancipáció ellen nyilatkozott, később azonban az ellenkező álláspontot képviselte, mivel számtalanszor magára idézte az antiszemita sajtó kitérőit. Bismarck 1880-ban a következőképpen nyilatkozott: „A legelősebben elítélem ezt a harcot a zsidók ellen, akár felekezeti alapon folytatják, akár pedig a még jobban elítélendő faji alapon. Ugyanezzel a joggal megtámadhatják egy szép napon a lengyel vagy francia származású németeket és azt mondják róluk, hogy nem is németek. Az izlés dolga, hogy a zsidók előszeretettel kereskedelmel foglalkoznak és magyarázata abban van, hogy régebben más foglalkozási ágakból ki voltak zárva. Ez azonban semmiesetre sem ad jogot igazolni a fómódjuk ellen, ezt a legaljasabbnak tartom, mert jelképezi a túlzott irigységet és ellenszenvét. Soha-

sem fogok abba beleegyezni, hogy a zsidóságnak alkotmányos jogait a legcsekélyebben is csorbítsák.”

Mommsen Teodor, a germánosság legnagyobb történetírója, egy interjúban ezeket mondotta: Tévéd, ha azt hiszi, észokokkal itt lehet valamit tenni. Régebben én is ezt gondoltam és újra meg újra tiltakoztam a szörnyű gyalázat ellen, amelyet antiszemilizmusnak hívnak. De nem ért semmit. Amit ebben az ügyben mondani lehet, az csak logikus és erkölcsi érv lehet. Erre pedig egy antisemita nem hallgat. Ezek csak a gyűlöletűkre, az irigységűkre, a legaljasabb ösztöneikre hallgatnak. Ész, jog és erkölcs szavai náluk süket fülekre találnak. Nem lehet rájuk ezekkel hatni. Olyan az antiszemilizmus, mint egy szörnyű járvány, mint a kolera, nem lehet megmagyarázni és nem lehet gyógyítani. Ki kell várni, amíg a mérgeg kitombolja magát és erejét veszti.”

Rosegger, népköltő 1893-ban így ír: „A történet, a filozófia és a kereszténység megtiltja azt, hogy tudatosan különbséget tegyünk ember és ember között és izzón gyűlölöm a nagyvárosokban most olyan lelkiismeretlenül és utálatosan rendezett zsidóheceket.”

Eddig a Pressenek a cikke kivonatban.

A tőzsdejáték titkaiból

Hogyan kereshetnek a tőzsdén kevesen milliárdokat és hogyan veszíthetik el sokan egész vagyonukat.

Bécs, aug. 31. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A következőben két osztrák papír felhajtásáról és letöréséről mondunk el minden kommentár nélkül érdekes kulisszatitkokat. Aki olvasni tud, az sokat tanulhat ezekből a történetekből, amelyekből kiderül az, hogy ugyanazokon a részvényeken, amelyekben a nagytulú fezőrök milliárdokat keresnek, ugyanabban az időben a nagyközönség egész vagyonát elveszítheti.

Az első történet az Osztrák Hitel karrierjéről szól. Az Osztrák Hitel részvényei ez év márciusában a bécsi tőzsdén 50.000 koronán állottak. Ekkor azonban a részvények hirtelen emelkedni kezdtek, anélkül, hogy erre ok lett volna. Az Osztrák Hitelhez közelálló körök azt híresztelték, hogy a külföldi kapitalisták érdeklődnek az Osztrák Hitel iránt és a bécsi Rothschild-ház bankjának vállalatai is nagy konjunktura előtt állnak a Ruhr-megszállás következtében. Ezekre a híresztelésekre természetesen a nagyközönség emelkedő kurzuson kezdte vásárolni az Osztrák Hitel részvényeit.

Ugyanakkor azonban, amikor a publikum a bécsi tőzsdén egyre emelkedő kurzusok mellett vásárolta az Osztrák Hitelt, a Kreditanstalt igazgatósága, mivel pénzre volt szüksége, külföldi tőkéseknek olcsó árfolyamon adott át tekintélyes részvénypaketteket. Természetesen mindez titokban maradt, a közönség csak arról értesült, hogy előkelő külföldi tőkések is nagy paketteket vettek át az Osztrák Hiteltől, azt azonban nem tudta, hogy az átvétel milyen kurzusok mellett jött létre. A nagyközönség bizalma az Osztrák Hitel iránt még inkább fokozódott, amikor a nyílt színen megjelent Cyprut tőzsdés és 50.000, 60.000, 70.000 és 100.000-es kurzusokon korlátlan mennyiségben vásárolta a Kreditanstalt részvényeit. Mindenki azt hitte, hogy Cyprut majarái akarja a bécsi Rothschild-ház bankját. De neki eszé ágában sem volt, Cyprut jól számított, tudta jól, hogy

a Kreditanstalt a részvényeket majd tőle jó drágán visszavásárolja, mivel a Rothschildoknak nem fog konvenálni az, hogy Cyprutal megosszák bankjuk vezetését. Cyprut tehát biztosra ment és a tájékozatlan nagyközönség részvételével sikerült az Osztrák Hitel árfolyamát ez év júliusában 400.000 osztrák koronára felverni. Rövid négy hónap alatt az Osztrák Hitel árfolyama a bécsi tőzsdén tehát megnyolcszorozódott. A részvény szennzációs áremelkedése folytán a nagyközönség még 400.000-es kurzuson is vásárolta az Osztrák Hitel részvényeit. Ekkor azonban Cyprut már kiszállt az Osztrák Hiteltől és azokat a részvényeket, amelyeket 100.000-es kurzuson alul vásárolt, 400.000-ért piacra dobta. Így azután az Osztrák Hitel részvényei 400.000-ról rövid két hét alatt 300.000-re csökkentek.

Cyprut még 300.000-es kurzuson is milliárdokat keresett, rengeteg kistökés azonban a hirtelen esés folytán elvesztette egész vagyonát. Akik a megvásárolt részvényeket nem tudták kifizetni, azok mindenüket elvesztették, akik pedig kifizették és átvették, azok mostan nem tudják eladni mivel egyébként befektetett pénzüik negyedrészt elvesztenék. Így tehát ugyanabban az időben amikor Cyprut, valamint néhány társa így Meinel Gyula és Jaques Brenner, de maga a Kreditanstalt is milliárdokat keresnek az Osztrák Hitel szédületes emelkedésén, a nagyközönség amely ebben a részvényben spekulált, egész vagyonát elvesztette.

A másik tanulságos eset a Bodenkreditanstalt részvényeivel van kapcsolatban. A Bodenkreditanstalt vezérigazgatója, Weiner a tavasszal Amerikába utazott, hogy ottan pénzt szerezzen az intézet számára. Weiner igazgatónak sikerült Amerikában bizonyos tranzakciókat lebonyolítani Angliában is elhelyezett Bodenkreditanstalt-részvényeket, azok a tendenciózus híresztelések, amelyekkel a Bodenkreditanstalt részvényeit felhajtották, nem váltak valóra. A Bodenkreditanstalt igazgatósága minden eszközt igénybe vett, hogy a részvényeket felhajtja. Így egy szép napon szennzációs cikk jelent meg az egyik kora délelben megjelenő bécsi napilap első oldalán, hogy Henry Ford Amerika leggazdagabb embere Bécsbe érkezik, mivel érdeklődést mutat a létesíteni a Steyr autókat gyártó Waifenfabrikka a Bodenkreditanstalt egyik-másik vállalatával.

Ilyen és hasonló híresztelések következtében a Bodenkreditanstalt részvényei rövid két hónap alatt 500000 osztrák koronára emelkedtek. Ekkor azután Weiner vezérigazgató és a többi nagy spekulánsok kiszálltak belőle, úgy hogy ma a Bodenkreditanstalt részvényei 400.000—420.000 között ingadoznak. A nagyközönség tehát Sieghardt bankjának részvényein is elvesztették pénzüket.

Amikor a kínai császár muzeuma lángokban áll. Pekingből jelentik: A mennyei birodalom volt császára, a hatalomtól hanem a szabadságtól is megfosztottak, valóságban inségben él, mert a köztársasági kormány nagyon mostohán gondoskodik ellátásáról, közben hivatalos és nem hivatalos kezek széthordják megszámlálhatatlan milliárdokat érő ősi kincseit. Az a nagy fosztogatás, amelyet a franciák és az angolok 1860-ban és az európai nagyhatalmak 1900-ban vittek véghez a császári kincstárban, alig hagyott észrevehető nyomot, annál jobban meglátszik most a gyűjteményeken a házitolvajok állandó garázdálkodásának az eredménye. A volt császárnak csak ritkán engedik meg, hogy végigáthasson muzeumának termein, mert nem akarják, hogy minduntalan észrevegye egyes nagyobb és értékesebb tárgyak eltűnését. A gyűjteménynek egyik, csaknem teljesen kifosztott termében tűz támadt nemrég. A féligmeddig európai szellemű tüzoltóság kivonult, de nem foghatott hozzá az oltáshoz, mert a köztársaságiak maliciája megkövetelte, hogy a volt császár tanácskozást hívjon össze az oltás dolgában és írott parancsot adjon ki a tüzoltóknak. Amig mindez megtörtént, a tűz zavartalanul terjedhetett és a tolvajok ugyancsak zavartalanul hordhattak szét mindent, ami a kezük ügyébe esett.

Az Uj Kelet nagyváradi kiadóhivatala Szilágyi Dezső-u. 6. sz. alatt van, ahol a a pot érdeklő bármilyen ügyet elintéznek

Leszállított árák!

HARISNYA, KEZTYŰ ÉS KÖTÖTTÁRU KÜLÖN-LEGESSÉGEK EREDETI GYÁRI ÁRBAN ÁRUSÍTATNAK

BLATT

Leszállított árák! KÖTÖTT-SZÖVÖTT ÁRUHÁZA KOLOSZVÁR FÖTÉR 13. SZAM ALATT

Állami tisztviselőknek külön engedmény!

Eredeti gyári árák!

Eredeti gyári árák!

„HELIOS“

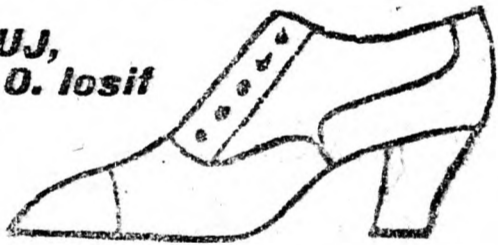
kötött-szövött árúgyár lerakata Cluj, Piața Unirii (Fötér) 7.

Óriási választék kötött és szövött árúban, harisnyák és keztyűkben!

RÓTH cipész

CLUJ, Str. St. O. Iosif

volt Szép-utca

Róka, kelme, Szörmefestés,

vegytisztítás legszebb kivitelben

KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

Zsidó iskolák figyelmébe!

A közoktatásügyi minisztérium által engedélyezett illusztrált

héber ABC

kapható A „KADIMA“ KIADÓVÁLLALATNÁL Kolozsvár

Egy pld. ára 30.— lej. Ötven pld. rendelésnél 25.— lej

„A márka utolsó óráit éli“
Egy hét alatt újabb hatvanhármaszötven millióra emelkedett a munkanélküliek száma. Egy liter sör négyszázhuszezer márka. Angol vélemény a belga jegyzékről

(London, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol lapok beindítottan magyaráznak a belga jegyzéket, de kijelentik, nem jelent haladást a vitás problémák megoldásában. A lapok kiemelik, hogy bár Belgium tetemesen mérésli eddigi pénzügyi igényeit, mégis magas összegeket szab meg, amelyeket Németország nem fizethet. Az angol sajtó sajnálja, hogy Belgium átsiklott Angliának ama javaslata felett, hogy nemzetközi bizottság állapítsa meg Németország fizetőképességét.

Párisi hírek szerint a Ruhr-vidéken a közeljövőben nagy változásokra van kilátás. A passzív rezisztencia ügyében a tárgyalások legközelebb megkezdődnek. Sok jel arra mutat, hogy az ellenállás befejezésében közeledik.

Agyonlőtték az olasz fascistapárt elnökét

Trieszt, aug. 31. A fascistapárt elnökét, Morarát, aki Mussolininak kebelbarátja volt, Solaronival támadt nézeteltérése során lelőtték. A gyilkosság az egész országban óriási feltűnést keltett. A fascisták fel vannak habborodva és erőteljes retorzióra készülnek.

A mai valutapiac

Zürichben javult, Párisban esett a lej. Tovább esett a német márka és a francia frank (Kolozsvár, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej a mai zürichi tőzsdén a legutóbbi 2:45-ös árfolyamról 2:50-re emelkedett. A zürichi javulással szomban a tegnapi párisi zárhatnál 8:15-ről 8:10-re esett és ezt az árfolyamát a mai tőzsdén is megtartotta. A lej párisi esését még csak növeli a francia franknak az újabb nagymértékű esése a nemzetközi pénzügyi piacon. A mai zürichi zárhatnál 31:15-re esett, ami ismétleges esést jelent.

A német márka a francia frankkal karöltve tovább esett. A helyi pénzügyi piacon a forgalom ma is szűnött, holott a bukaresti tőzsdén a kormányrendelet ellenére is jegyzik.

Irányzat: Lejben és francia frankban ingadozás, német márkában újabb esés.

Augusztus 31-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

- 8000—9000 külf. magyar koronát,
- 14000—15000 belf. magyar koronát,
- 2090000—2100000 német márkát,
- 7:91—7:92 francia frankot,
- 2:41—2:42 svájci frankot,
- 0:44:25—0:44:50 dollárt,
- 10:02—10:05 olasz lírát,
- 31200—31500 osztrák koronát,
- 15:80—15:82 cseh koronát,
- 0:9:75—0:9:80 font sterlinget.

Valutapiac augusztus 31-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1270, London 1028, Newyork 227, Róma 982, Zürich 41:50, Prága 673, Bécs 32:50, Budapest 150, Berlin 80.

Bukarest. Valuták: Napoleon 780—800, márka 60—65, leva 190—200, török líra 115—120, font sterling 1020—1030, francia frank 1275—1285, svájci frank 41—42, líra 9:40—9:50, drachma 4—4:50, dinár 215—225, dollár 226—228, lengyel márka 10—11, osztrák korona 34—35, magyar korona 75—80, cseh korona 650—670.

Páris. Nyitás: London 8077, Newyork 1777, Berlin 15. Róma 75:75, Prága 52:50, Bukarest 810, Zürich 320 1/2, Bécs —, Varsó —.

Zürich. Nyitás—Zárhat: Berlin 50—45, Newyork 554—554, London 2519—2520, Páris 3120—3115, Milano 2375—2357 1/2, Prága 1630—1630, Budapest 3 1/2—3 1/2, Belgrád 595—595, Bukarest 250—250, Varsó 28—28, Bécs 78—78, Bécs lebelvezett —.

Külföldi likőr- és pezsgő-különlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare Bémer-tér. 1392

MAPKOVITS F. ÉRSEPER 382! Arany, ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, orihant legmagasabb napi áron veszek.

Frankfurt, augusztus 31. A franciák erős katonai kordont vontak a város körül. Az összes utakat sodronykerítéssel és ledöntött fatörzsekkel zárták el. Ugyanaz történt Darmstadt környékén és néhány óráig még meg nem szállt területen.

Berlin, augusztus 31. A márka zuhanása és az élelmiszerek drágulása tovább tart. A „Berliner Tageblatt“ szerint a márka utolsó óráit éli. Ezen a héten újabb hatvanhármaszötven millióra emelkedik a munkanélküliek száma. A drágaság Münchenben a legnagyobb, ahol a sör literenként négyszázhuszezer márkába kerül.

Beiratkozás a kolozsvári Tarbut-gimnáziumba. A kolozsvári Tarbut fiu- és leánygimnáziumban a beiratások szeptember harmadika és tizenegyediké között lesznek. Az igazgatóság tudomására hozza minden érdekeltnak, hogy az alábbi következő pontok pontos betartásához szigoruan ragaszkodik. 1. Az előjegyzést semilyen körülmények között nem tekintik beiratkozásnak. Csak azokat tekintik az intézet beiratkozott rendes növendékeinek, akik az alábbi következő feltételeknek mindenben megfelelnek: Szeptember 2—14. között minden tanuló, aki a Tarbut-gimnáziumok rendes tanulója akar lenni, feltétlenül hozza magával a következő okmányokat: a) születési bizonyítvány, b) ujjraoltási bizonyítvány, c) az utolsó osztály bizonyítványa. Azok a tanulók, akik ennek eleget nem tesznek, elesnek a végleges beiratkozástól és helyüket szeptember 14-én más jelentkező növendékekkel tölti be az igazgatóság. 2. Minden növendék, akár volt előjegyezve, akár nem, akár volt növendéke az iskolának, akár nem, a beiratásért kérvényt tartozik beadni az igazgatósághoz. Kérvényminta mindenkinék rendelkezésre fog állni az irodában, ahol azt a jelzett napokon, az ünnepnapok kivételével, 8—12 óra között kitölthetik és benyújthatják. 3. Azok a tanulók, akik az I. osztályban két tárgyból, a II.—VIII. osztályig egy tárgyból kaptak elégtelen osztályzatot. 1923 szeptember 10-ig az igazgatóságokhoz nyújtsák be román nyelven írt, a javítóvizsga iránti kérésüket. Azok a tanulók, akik az I. osztályban három tantárgyból, a II.—VIII. osztályig két tantárgyból kaptak elégtelen osztályzatot és három főtárgyból legalább *dine* osztályzatot van, az Inspektor Set urhoz címzett rományelvű kérvényeiket 1923 szeptember 5-ig ugyancsak az igazgatóságokhoz nyújtják be. Kérvényekre 1 lei 25 bani bélyeg teendő. A kérvényekhez a Min. Instr. 11101—923. számú rendelete értelmében 150 lei vizsgadíj melléklendő. A javítóvizsgát szept. 16—21. között lesz. 4. Azok a tanulók, akik más intézetből jönnek és különbözeti vizsgát kénytelenek tenni, ez irányu román nyelven megírt és 1 lei 25 bani bélyeggel ellátott kérvényüket az Inspector Set urhoz címezve 1923 szeptember 5-éig az igazgatóságokhoz tartoznak benyújtani. A Min. Instr. 11101/923 sz. rendelete alapján a különbözeti vizsga díja 100 lej. Ez az összeg a kérvényezés alkalmával fizetendő. Különözeti vizsga 11—17. között lesz. 5. Azok a növendékek, akik az I. osztályba jelentkeztek előjegyzésre, tartoznak 1923 szeptember 3-án reggel 8 órakor az intézetek igazgatóságánál jelentkezni, hogy a román kurzusukat megkezdhessék. A kurzus díjmentes, de mindenkinék kötelező, mert felvételi vizsgát kell tenniük. A felvételi vizsga tárgyai: a) Írásbeli a román nyelvből, mely egy oldalas diktálásból áll. b) Egy negyedik elemi osztálynak megfelelő számtani feladat. c) Olvasási gyakorlat. Az olvasott résznek a növendék el kell hogy mondja a tartalmát és tanúságot kell tegyen nyelvtani ismereteiről.

H...
Oronniában es külf...
Ador Publicita...
hirdetési iroda
Az Uj Kelet az egye...
napilapja.
Az Uj Kelet cikkeine...
jelölésével eng...
Felfizetési árak: Eg...
félre 320 lei
Feladás szerkesztő: E...

S újra király le...
mikor nem is v...
mikor tenger tá...
s a Bánat-tó t...
gyűlölet-vihar ve...

S újra király le...
mikor nem is h...
hogy az Álomha...
végigcsókol egys...
egy letört élet u...

Egi csoda törté...
fogott ki a vá...
s visszafelé ind...
felparázstó vágy...
elefántagyarból

Oda ezer évig s...
Bánatország utj...
fáradt lett a le...
s Achasvér azt...
talán csak álom

s most napsütés...
Silló-hegyi láng...
s tengerszín-sze...
mágyás melegsé...
Ujra ember volt

— A minis...
érkezik Bukarest...
Jonel minisztereln...
mány tagjait, hogy...
marad. Visszatéré...
veszik a külföldi...
tén Barbou Stirbei...
Bratiann Vintila á...
tatására.

— Mosoiu...
körútját. Bukare...
erdélyi körútjáról...
minisztertanács élé...
erdélyi tapasztalat

— Szeptem...
mán-lengyel kon...
Az egészségügyi...
mánya között szep...
zelebb hasonló kor...
és Jugoszlávia köz...

— A nagy...
sége. Nagyvárad...
sági újságírószerve...
gyűlésén a helyies...
főszerkesztőt, közp...
Titkár Feródy Gy...

— Ujra me...
kicszerelési tárg...
Az „Universul“ sz...
relésére vonatkozó...
kormány kiküldő...
között minden ere...
közelebb újabb tá...

— Letartó...
Aradról jelentik...
három szélhámos ki...
Siklóról sokan jött...
az állítólag megké...
A rendőrségen tu...
utlevelet egyáltal...
vizsgálat megállap...
aradi biztosítottá...
környékbeli falvak...
részét, hogy ván...
inkább szegényebb...
fel, kik mikor

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rovidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán osztályok

HIREK

Oronmiában és külföldön az „Uj Kelet” részére kiadólag Nador Publicitate (Bucaresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetői iroda vesz föl hirdetéseket.

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Felirattal: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Feladás szerkesztő: Marton Ernő dr.

Csoda történt

S ujra király lett Achasvér, a vándor, mikor nem is várta, mikor tenger támadt körülötte vérből s a Bánát-tó tükrét gyűlölet-vihar verte fel váratlan.

S ujra király lett Achasvér, a vándor, mikor nem is hitte, hogy az Almahajó mállott vitorláján végigcsókol egyszer egy letört élet ujjásarjadása.

Égt csoda történt? Vagy az országból fogyott ki a vándor s visszafelé indult tngó árbóccal, felparázsló vágygyal elefántagyarból faragott trónjára?

Oda ezer évig s ezer évig vissza Bánatország utja: fáradt lett a lelke, elkopott a vágya s Achasvér azt hitte, talán csak álmodta minden lidércálmát

s most napsütésre ébredt. Előtte volt Eszter Siló-hegyi lángban s tengerszín-szemében szerelmes dal táncolt máglyás melegséggel. Ujra ember volt már Achasvér, a vándor.

Assér Leml

— A miniszterelnök szeptember 12-én érkezik Bukarestbe. Bukarestből jelentik: Bratianu Jonel miniszterelnök távlatilag értesítette a kormány tagjait, hogy szeptember 12-ig külföldön marad. Visszatérése után beható tárgyalás alá veszik a külföldi kölcsön kérdését és szükség esetén Barbu Stirbeit Londonba és Párisba küldik a Bratianu Vintila által megkezdett tárgyalások folytatására.

— Mosoiu miniszter befejezte erdélyi körútját. Bukarestből jelentik: Mosoiu tábornok erdélyi körútjáról visszaérkezett és a legközelebbi minisztertanács elé részletes beszámolót terjeszt erdélyi tapasztalatairól.

— Szeptember elsején életbelép a román- lengyel konvenció. Bukarestből jelentik: Az egészségügyi konvenció Lengyelország és Románia között szeptember elsején életbelép. Legközelebb hasonló konvenció fog létrejönni Románia és Jugoszlávia között is.

— A nagyváradi újságírók új vezetősege. Nagyváradról jelentik: Az erdélyi és bánági újságírószervezet nagyváradi körzete tegnapi gyűlésén a helyiesoport elnökének Marton Manó főszerkesztőt, központi alelnököt, választották meg. Titkár Feródy György lett.

— Ujra megszakadtak a politikai fogolykicszerelési tárgyalások. Bukarestből jelentik: Az „Universul” szerint a politikai foglyok kicserélésére vonatkozó tárgyalások egyelőre a magyar kormány kiküldöttje és Ducea külügyminiszter között minden eredmény nélkül befejeződtek. Legközelebb újabb tárgyalások lesznek.

— Letartóztatott kivándorlási ügyökök. Aradról jelentik: Az aradi államrendőrség ma három szélhámos kivándorlási ügyököket letartóztatott. Siklóról sokan jöttek be Aradra, hogy megstürgessék az állítólag megkérvényezett amerikai utlevélüket. A rendőrségen tudomásukra adták, hogy nevükre utlevelet egyáltalában nem kértek. A levezetett vizsgálat megállapította, hogy Bükki Zoltán, egy aradi biztosítótársaság ügyönke meglátogatta a környékbeli falvakat és rábeszélte a lakosok nagyrésztét, hogy vándoroljanak ki Amerikába. Leginkább szegényebb földműves embereket keresett fel, kik mikor megmondták Bükkinék, hogy

nincsen pénzük arra, hogy a hajójegyet és az okmányokat megszeressék, a biztosítási ügyökök kijelentette, minden költséget ő fizet, csak az utlevél megszerzésére adjanak bizonyos összegű pénzt. Ilyenformán ezerötszázöt négyezer lejig károsította meg a szegény embereket. A földhözragadt szegény emberek mindentüket pénzre tettek, csak hogy ki tudják fizetni Bükki Zoltánnak a kért összeget. Az aradi rendőrség a beérkezett több feljelentés alapján letartóztatta Bükki Zoltánt. A vizsgálat során kiderült, hogy Bükki Zoltánnak társai is voltak, akik hasonló módon fosztották ki a környékbeli községek hiszékeny lakosait. Ma délután letartóztatták Szepesi Emilt és Divia Annát. A rendőrség tovább folytatja a nyomozást, hogy összeállítsa a három szélhámos bűnlajstromát.

— Sikertelen bombamerénylet a muzulmánok szerajevói vezére ellen. Szerajevóból jelentik: Tegnap Mehmed Spahó muzulmán vezér ellen bombamerényletet kíséreltek. Csak a szerencsés véletlen mulott, hogy a merénylet nem szedett emberáldozatot. Spahó és dr. Mehmed Hadzsi Karics az este az egyik szerajevói vendéglőben vacsoráltak. Fél tíz óra tájban eltávoztak a vendéglőből és az El Kamar nevű török egyesületbe mentek. Alig érkeztek meg a muzulmán vezérek az egyesület helyiségébe, óriási detonációval egy bomba robbant fel az egyik teremben, ahol Spahó és társai tartózkodtak. Nagy pánik keletkezett, mindenki kifelé tödült a teremből és csak az első ijedelem után állapították meg, hogy a bomba szerencsés véletlen folytán senkit sem sebesített meg, csupán az épület ablakait és néhány butordarabot zúzott össze. A szerajevói rendőrség nyomban erélyes nyomozást indított a merénylet ügyében.

— Orvosi hír. Dr. Worsheimer M. szülészorvos hazatérve, rendelését ismét megkezdte Str. Regina Maria (Deák Ferenc-utca) 48. szám alatt. Bendel d. n. 3—5-ig.

— A nagyváradi színház bércete. Nagyváradról jelentik: A városi tanács mai ülésén foglalkozott a városi színház bércetésének ügyével. Eddig, jogszokás szerint, a város a színházigazgatóknak teljesen díjmentesen bocsátotta rendelkezésére a színház épületét, sőt a város a fűtésért, világításért és a technikai személyzet fizetéséért járult hozzá a színház fenntartásához. A mai tanácsülésen Benedek Aladár pénzügyi tanácsos előadta, hogy a pénzügyminiszterium a város jövő évi költségvetésébe hetvenezer lejes tételt könyvelt be a színházépület után járó bér címén. Bucico Coriolan polgármester kijelentette, hogy a színházépületet továbbra is ingyen kell az igazgató rendelkezésére bocsátani. A pénzügyi tanácsos újabb felvilágosításai után a tanács elhatározta, hogy a színház épületét évi száz-ezer lej fenntartási költséghez való hozzájárulás címén adja át Parlaginak.

— Iskolai beiratás. A Calea Regele Ferdinand 52. szám alatti izraelita népiskolában az 1923—24. tanévi beiratások szeptember 2., 3. és 4-én fognak megtartatni az iskola helyiségeiben délután 9—12 és délután 3—5-ig. A beiratáshoz elhozandók az I. osztályban: anyakönyvi kivonat és oltási bizonyítvány, a II., III. és IV. osztályban: tavalyi értesítő és anyakönyvi kivonat. Ez iratok hiányában nem írható be senki. A kitűzött idő után jelentkezők iskolaszéki engedéllyel vehetők csak fel.

— A marosvásárhelyi Chevra Kadisa diszközgyűlése. Vasárnap, szeptember másodikán délelőtt félúzenegykor lesz a marosvásárhelyi betegsegélyző és temetőkezelési szentegylet által a temetőben felepitett szertartási ház ünnepélyes felszentelése. Délután négy órakor az építőiparosok szövetségi házában a Chevra Kadisa diszközgyűléssel ünnepeli meg ötvenéves fennállásának évfordulóját.

— Ujabb véres összeütközés az Orjuna és Srnao tagjai között. Ujvidékről jelentik: Vasárnap ismét véres harcok folytak le a Srnao és az Orjuna tagjai közt a szerencségi Indijján. Az összeütközésnek egy halálos és több súlyos sebesültje van. Az indijjai Orjuna tagjai vasárnap este táncmulatságot rendeztek Indijján, a vasutállomás mellett levő vendéglőben. Erről tudomást szereztek a Srnao tagjai is, akik dr. Cseremov György vezetésével a vendéglőbe mentek, hogy ott az Orjuna mulatságát megzavarják. A táncteremben hamarosan verekedésre került a sor, majd a srnao-

sokat az utcára szorították és revolverekkel, botokkal üldözébe vették őket. Ezek egy közeli épületben levő házban elszórták magukat és téglákkal, revolverekkel védekeztek. Formális barrikád-harc fejlődött ki köztük, amelynek a rendőrség vetett véget. A harcban Filipovics Bada 22 éves fiatalember, az Orjuna tagja a hasán revolverlövéstől súlyosan megsebesült. Megsebesült még Cseremov György dr. a fején, Szubotecki Szlavko a mellén és karján több szurást, Altarov Milán a karján és fején szurást és ötött sebet, egy belgrádi mérnök a karján két szurt sebet kapott.

— Husz ház leégett Gyaluban. Tegnap este tűz támadt a Kolozsvarhoz közeli Gyaluban. Török János gazda udvarán kigyulladt a felraktározott kender, amelyről a tűz csakhamar átterjedt a házra. A lakosság a mezőn dolgozott s míg a kolozsvári tűzoltók a faluba értek, már tíz lakóház állott lángban. Az összeépített házakat csak óriási nehézséggel lehetett megmenteni. A kár ötmillió lej.

— Értesítés! Ezennel értesítjük az érdekelteket, hogy választmányunk, új alapszabályaink 96. §. értelmében, vasárnap, f. évi szeptember hó 2-án délután 6 órakor strada N. Filipescu (Szentlélek-utca) 1. alatt hivatalos helyiségében tagfelvételi ülést tart. Alapszabályaink szerint csak az lehet együletünknek tagja, ki a helyi ortodox hitközség kultuszadé fizetésére bejelentve van. A felvétel személyes megjelenés útján történhetik. Weinstein Benzion h. elnök.

— Megvették az „Avanti“-t. Rómából jelentik: A szocialista „Avanti” című lapot egy nagytőkés vállalkozó megvásárolta. A lap szellemi vezetője Longoni immert ügyvéd lett.

— Orosz kivitteli társaság Berlinben. Berlinből jelentik: A szovjetkormány tízmillió aranyrubel alaptőkével, berlini székhellyel kivitteli részvénytársaságot alakított.

— Házasság. Németh Gizka Leeds (Anglia) és Fried Armin Szilágyosmlyó jegyesek. (Mindkét külön értesítés helyett.)

Mátyás Irénkét Kolozsvar eljegyezte Salamon Adolf Menyő. (Mindkét külön értesítés helyett.)

* Orvosi hír. Dr. Jakobi József belgyógyász specialista hazatérve, rendelését Hosszu-utca (Strada Londra) 10. szám alatti lakásán ismét megkezdte.

— Tizenöt kilós aranytömböt találtak egy huayadmegeyi bányában. Déváról jelentik: Augusztus huszonharmadikán a „Rudai tizenkét Apostol”-bányában hatalmas színarany leletre bukkantak a munkások. Egy olasz főmérnök vezetése alatt működő „Muzsári”-tárnában egy tizenöt kilogram súlyú tiszta aranytömböt találtak. Az értékes leletet hétmillióra becsülik. A tárna, melyben ezt a szenzációs leletet találták, Európa legnagyobb aranybányája, mely egy porosz társulat tulajdonát képezte. Ez a társulat, megunva az eléje gördített akadályokat, a bányát eladta a Banca Mica pénzintézetnek. Ugyanez az érdekeltség vásárolta meg a muzsári, a hercegányi és boicai aranybányákat, melyekben mintegy négyezer munkás dolgozik. Havonta legalább is százhusz kilogram aranyat termel csak az egyik bánya, melynek működését csak az az egy körülmény bénítja meg, hogy az arannyal nem rendelkezik szabadon, hanem köteles azt maximális árban az államnak átadni. Már pedig az arany forgalmi ára legalább négyszer oly nagy, mint amit a kormány fizet. Nagy veszély fenyegette a bányát azáltal, hogy az ellenséges országok állampolgárainak vagyona-ként azt az erről szóló törvény alapján el akarták kobozni az állam részére, de újabb, biztos helyről kapott információ szerint a kormány erről a tervről lemondott.

* Lakk, antilop, selyem és chevreaux cipők a legutolsó fazonokban raktárra érkeztek a „Missir” cég cluji fiókjába.

* A legjobb, legtartósabb és legelegánsabb férfi-, női- és gyermekcipőket csak a „Missir” cég cluji fiókjában vásárolhatja.

* „Ewo” világhírű névjeggyel ellátott cipők nagy választékban érkeztek a „Missir” cég cluji fiókjába.

* Beiratások a timisioarai Zsidó Lyceumban szeptember hó 2., 3., 4. és 5. napján mind a fiúk, mind a lányok részére. Ugyanez időben lesz a beiratás az egyetlen zsidó felsőkereskedelmi iskolában.

a-Mare r. 1392

gyak nyat, szék.

2. sz.

Közgazdaság

A kamara clearing-irodája tovább működhet. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara deviza-átutalási irodájának ügyében ma fordulat állott be. Negrutin, a kamara elnöke, aki a clearing-iroda működésének felügyelése ügyében Bukarestben felvilágosította az illetékes köröket, ma Kolozsvárra érkezett, kijelentette, hogy utja teljes sikerrel járt. A deviza ellenőrző hivatal ugyanis annakidején megkereste a kamarát 1166—23 VII. szám alatti átiratában, hogy devizaosztályt állítson fel bankközi átutalásokra. Ennek a kamara annál inkább is eleget akart tenni, mert meg kívánta vele vetni a felállítandó erdélyi tőzsde alapjait. A hatóságok részéről történt üzemi-felfüggesztés a kamarától szerzett értesítés szerint tévedésen alapult. Azt hitték ugyanis, hogy a clearing-iroda működéséhez a kereskedelmi és iparügyi minisztérium engedélyre szücskéges, Bukarestben azonban ezt fölöslegesnek találták. A clearing-iroda most a bankok között továbbra is közvetítheti a devizaátutalást.

Gyöngé érdeklődés a lipcsei vásáron. Lipcséből jelentik: A német gazdasági depresszió a lipcsei vásáron is érezteti hatását. Az utolsó vásárhoz viszonyítva, jelentékenyen megcsappant a vásárlók száma. Eddig csak egy kis csoport holland, svájci és csehszlovák vásárló jelentkezett, az angolok és amerikaiak — úgy látszik — egészen elmaradnak a vásárról, a belső vásárlók is csak nagyon gyöngé érdeklődést mutatnak. A kínálat igen nagy, mivel a megcsappant kereslet nem tartott lépést a termelés csökkenésével. A piaci áru iránt különösen angol, holland, skandináv és török vásárlók érdeklődnek. A világítási felszerelések, luxus-, fém- és bronzárak iránt a belső kereslet mellett főképpen olasz és csehszlovák vásárlók érdeklődése észlelhető. Az ékszerszakmában a vásárlók svájciak és hollandok. A technikai és építőipari vásáron már vasárnap élénk élet uralkodott.

Könyv a román gazdasági krízisről. Most hagyta el a sajtót Vasile C. Osvada volt kormányzótanácsai pénzügyi államtitkár „Material pentru solutii economice” című szakkönyve. A vasikos tanulmányban Románia gazdasági válságának okaival és a megoldás módjaival foglalkozik a Banca Agrara volt igazgatója, aki jelenleg alelnöke az erdélyi Malomszövettségnek. Az alapos és nagy szaktudással megírt, rengeteg értékes adatot tartalmazó munka egyik legjelentősebb alkotása a román gazdasági irodalomnak.

Csökkenett a csehszlovák bankjegyforgalom. Prágából írják: A pénzügyminisztérium bankhivatalának ma jelent meg az augusztus 23-ról szóló kimutatása, mely szerint a bankjegyforgalom 190.464 millióval 8.779 millióra csökkent. A devizakészlet 21.858 millióval csökkent 2538 millióra, míg a nemesfémkészlet változatlan átlagu. A zsriróbetétek 62 millióval 3.143 millióra emelkedtek. A vagyonadóra 16 millió befizetés történt. A fedezett, de ki nem bocsátott bankjegyek készlete 155 és félmillióval 33.337 millióra csökkent.

Bevonják a csehszlovák papirkoronásokat. Prágából írják: A „Prager Presse” arról értesül, hogy ez év végéig hatvanötmillió egykoronás érepénzt fognak fordalomba hozni. Eddig hatvanmillió egykoronást vertek. Az új ötfilléresből eddig huszonötmillió darab készült s összesen negyvenmilliót fognak verni. Megkezdtek már az új kétfilléresek előállítását is, ezidén körülbelül huszmillió darab készül el. Ez év végén forgalomba hozzák az új kétfilléres érepénzt. Előbb azonban bevonják teljes értékükben a tíz-, kettő- és egyfilléres régi érepénzt. A régi egykoronás papirbankjegyeket be fogják vonni és e tárgyban rendelet jelenik majd meg, amelybe megszabja a papiregykoronások érvényességének végső határidejét. Erdekes kimutatást közöl a lap arról, hogy meny-

nyibe kerül az államnak az új érepénz előállítása. Eszerint az egykoronások, amikor verésüket megkezdték, negyvenöt fillérbe kerültek, most pedig az ércanyag és a munkabér olcsóbodása folytán körülbelül harminc fillérbe kerülnek. Az ötvenfilléresek eleinte harmincegy fillérbe kerültek, most huszonhat fillér az előállításuk költségük. A huszfilléresek huszonkét fillérbe kerültek eredetileg s jelenleg tizenhét fillér az előállításukkal járó költség. A tízfilléresek jelenleg nyolc, az ötfilléresek hat és a kétfilléresek három fillérbe kerülnek. Szóval az aprópénz legapróbbjaira az állam ráfizet.

A vendéglős-ipartársulat tiltakozásai. A kolozsvári vendéglős-ipartársulat új választmánya ma tartotta Tuffli Richárd elnökletével első ülését. Megtárgyalták az összes élelmezési munkások egy blokkba való tömörülését és elhatározták, hogy az új közegyi pótdadók mérséklését vagy törlését kéri az élelmezési iparban, különösen a bér után fizetendő adóknál, nehogy az adó az állami tisztviselőkre háruljon, a vendéglők leggyakoribbi igénybevevőire. A vendéglősök a napokban fölkeresik Praporgescu törvényszéki elnököt, akit annak az anomáliának a megszüntetésére fognak kérni, hogy az ügyész árdragítási ügyekben mint bíró vagy bírósági elnök szerepelhessen. Itt említjük meg, hogy a vendéglősök országos szövetsége szeptember negyediken igazgatótanácsai ülést tart, amelyre megjelenésüket kilátásba helyezték: a bukaresti központ, az iparkamara és Simionescu vezérigazgató. Ezuttal szóva teszik a kisebbségek nyelvén használt cégtáblák adóügyét, kérik fogják az italmérési törvény revízióját és a maximálák körül történt szabályellenességek megszüntetését.

SPORT

A félxfürdői nemzetközi uszóverseny eredményei

(Nagyvárad, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A félxfürdői nemzetközi uszóverseny tegnap a késő esti órákban a következő eredményekkel ért véget:

Harminchárom egyharmadméteres gyermekverseny: 1. Mokos Imre (Egyetértés), 2. Kardos Andor (Törekvés).

Százméteres gyorszás: 1. Hay Pál (MAFC) 1 perc 12 mp. 2. Felicides Lajos (Törekvés).

Hatvanhat kétharmadméteres ifjúsági mellúszás: 1. Farkas Lajos (Törekvés) 59'8 mp. 2. Beck Lajos (Törekvés).

Harminchárom egyharmadméteres gyermekleányverseny: 1. Székely Ágnes, 2. Némethi Hédi. Százméteres hátúszás: 1. Virányi Béla (MAFC) 1 perc 27 mp. 2. Devich Dezső (Törekvés).

Százméteres mellúszás: 1. Sipos Márton (MAFC), 2. Farkas Béla (Törekvés).

Hatvanhat kétharmadméteres ifjúsági gyorszás: 1. Felicides Béla (Törekvés) 54'8 mp. 2. Mokos József (Egyetértés).

Hatvanhat kétharmadméteres ifjúsági hátúszás: 1. Avar Mihály (MAFC) 60'2 mp. 2. König László (Törekvés).

Hatvanhat kétharmadméteres hölgyúszás: 1. Haas Mária (NSE), 2. Kajári Ilus (Törekvés).

Négy százméteres mellúszás: 1. Tóth Béla (Törekvés) 8 perc 24'6 mp. 2. Nemes István (Egyetértés).

Százméteres oldalúszás: 1. Hay Pál (MAFC) 1 perc 25'4 mp. 2. Felicides Lajos (Törekvés).

Harminchárom egyharmadméteres buváruzás: 1. Nagy István, 2. Vasilescu.

Négyezer harminchárom egyharmadméteres vegyes staféta: Indultak: Sipos, Avar, Hay és Virányi (MAFC), Farkas, Sonnenfeld, Felicides, Devich (Törekvés). Első lett a MAFC csapata 1 perc 34 mp. alatt.

Vízipóló: MAFC—Törekvés 6:0 (3:0).

Kolozsvár—Marosvásárhely. A tegnap délután megtartott trialmérkőzés után öttagu válo-

gatóbizottság összeállította Kolozsvár válogatói csapatát, mely vasárnap Marosvásárhelyen az ottani válogatott csapat ellen szerepel. Az összeállítás a következő:

Szatmári
Kinisi Krieschoffer
Végh Gyula Marcinkievitz Fasakas
Istvánfi Barabás Rakitovszki Schultz Rosenberg
A csapatnak igen nehéz dolga lesz a kiváló marosvásárhelyi együttes ellen.

A Hakoah londoni utjáról visszatérőben Párisban az ottani Hakoah ellen propaganda-mérkőzést fog játszani.

A Haggibor Máramarosszigeten. A Haggibor vasárnap valószínűleg Máramarosszigetre utazik, ahol barátságos mérkőzést fog játszani ottani testvéregyesülettel, a Sámson ellen. A Haggibor összeállítása a következő lesz: Sugár, Mózes, Pál, Virág, Braun, Gombos, Gidáli, Ankrut, Farkas II., Lázár, Moskovitz.

Molnár, a kiváló magyar válogatott csatár, visszatért Budapestre és ismét résztvesz régi egyesületében az MTK mérkőzéseiben.

Mutters holland futballbíró, a Bécs—Prágai mérkőzés bírja igen elítélőleg nyilatkozott a cseh futball reprezentánsai előtt az általuk kultúrált nyers futballról, Szerinte, bár 22 válogatott mérkőzést vezetett, oly durva játékokat még nem látott, mint amit a csehek játszanak.

Az AAC csapata, mely vasárnap a KKASE vendége lesz, első ízben szerepel Kolozsváron.

A „Sport hírek”, mely máris hatalmas olvasó táborra tett szert és nagy népszerűségnek örvend, vasárnap újabb kellemes meglepetéssel fog szolgálni olvasóinak. A román—lungy válogatott mérkőzés alkalmából az esti órákban rendkívüli kiadásban fog megjelenni és részletes tudósítást közöl a válogatott mérkőzéséről.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor
Szombat d. u.: Morfium. (7-edeszer. Olcsó helyárrakkal. Sorozatszám 13.)
Szombat este: Drótostó. (Zöldhelyi Anna föllépésével. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 14.)
Vasárnap d. u.: Sárga csikó. (Zöldhelyi Anna és Szentgyörgyi István föllépésével. Olcsó helyárrakkal. Sorozatszám 15.)
Vasárnap este: Bob herceg. (Bartko Etel föllépésével. Premier-helyárrakkal. Sorozatszám 16.)
Hétfő: Harmelina nő. (7-edeszer. Zöldhelyi Anna és Tolnay Andor föllépésével. Premier-helyárrakkal. Sorozatszám 17.)

A színházi iroda hírei
Az elmúlt évad egyik legnagyobb operett-sikere kétségkívül Gilbert Harmelina nője volt. A rendkívül értékes operettjúdonságot hétfőn új szereposztással fogják bemutatni. A címszerepet először fogja Zöldhelyi Anna játszani. Új lesz Neményi Lili is a szubrett szerepében. Tolnay Andor egyik legparádásabb szerepét játssza a Harmelina nőben. — Két előadás lesz vasárnap a színházban: Délután három órakor a Sárga csikót adják Zöldhelyi Annával Bakay Erzsi szerepében s Szentgyörgyivel a pusztabíró szerepében. Ezt a délutáni előadást olcsó helyárrakkal tartják meg. — Este nyolc órakor a Bob herceg kerül színre a címszerepben Bartko Etussal, akinek ez lesz bemutatkozó szerepe. — Érdekes újdonság lesz a jövő héten. Tersánszky Jenőnek, egy fiatal magyar írónak Budapesten nagy sikert aratott új darabját, a Cigánysor leányát fogják bemutatni. A Cigánysor leányának témája tulajdonképpen a kolozsvári cigánysor életéből van merítve. Vidám, elmés, fordulatos mese, pompás ötletek teszik vonzóvá és kedvessé az újdonságot, amelynek a jövő hét szerdai estjén lesz a premierje. A bemutató érdekességét fokozza, hogy alkalmat szolgáltat két új tagnak az első föllépésre: Marsi Gizinek, aki a címszerepet és Földes Mihálynak, aki Aszkára szerepét fogja játszani. — Ma délután olcsó helyárrakkal s Poór Lillivel, Táray Ferencsel a vezetőszerepekben az izgalmas cselekvényű Morfium fog színrekerülni.

Hölgyek! A Höfer-féle 2. számú bőrpör fehér, rózsá és krémszínben a legjobb arcápoló. Mégis csak **CZINK** fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj lzzadságnál, kiütéseknél a Höfer 3. sz. szalicilos bőrpörát használja.

Önmaga Nagy és
női festői és tiszta Barfü (vökt) Madsuth Lajos-utca

Ma

H BAB
SZE

K É
az összes elüji k felháramlókat is

ALLANDO
Telje keresi össze gy baba

G Y E R M
Gyermekruhavarr Gyermek

Weis
kalap és uridivat megéri ószi k
Férfi „Gyukits” készlet tart I-a nyulszőr kem I-a gyapju kem választ

Engros
Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.
lámpaárak bármill
AUSLÁN
Piața M. Viteazul

Fabrică de case de ban
Geldschränk-Fabrik
Pénzszekrénygy
JAKABFI & C
TIMIȘOARA
Str. Timofei Cip (Battány-utca) 3. sz.
Telefon 12—68
Képviseletek Erdé részére kerestene

Önmaga ellen vét, Nagy és Szilágyi.

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Baritiu (volt Malom-utca) 4. Feltételek helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Oalamb-utca 23. szám alatt

Mamák

HERCULES BABIHÁZ CLUJ SZENTEGYHÁZ-U. 8.

K É S Z I T I

az összes oluji leány- és fiatalasszonyok előírásos fehérműveket igen szolid árakban és készleteiben.

ÁLLANDÓAN DUS VÁLASZTÉK:

Teljes babikelengyékben keresztelő ajándékokban, összes Tetra cikkekben, bécsi és berfini gyermekkoscsikban, babaápolási cikkekben

GYERMEKRUHA SZALON

Gyermekruhavarrást aszurozást és gépfűzőzést igen olcsón vállalunk
Gyermekkosci árjegyzék díjtalanul!

Weisz Siegfried

kalap és uridivat áruházába Cluj, Cal. R. Ferdinand 6

**megérkeztek a legújabb
ősi kalapjondságok!!**

Férfi „Gyunkits“ keménykalap míg a készlet tart Lei 530.—
I-a nyulszőr keménykalap Lei 360.—
I-a gyapju keménykalap Lei 235.—

Nagy választék férfi fehérneműben!

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

lámpaárak bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ, Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 29. Telefon 954.

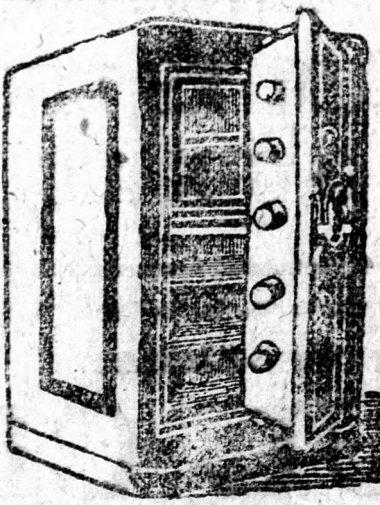
Endetail

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

Fabrică de case de bani
Geldschrank-Fabrik
Pénzszekrénygyár

JAKABFI & CO.
TIMIȘOARA
Str. Timofei Cip.
(Battyány-utca) 3. szám
Telefon 12-68

Képviseletek Erdély részére kerestetnek

Prima bácska kender

Kapható:
Havas Dossó
Timişoara

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Cal. R. Ferdinand 19. sz. em.
Telefon 628-2-43 * Helység: Jászó, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
Félgázati arany * Arany, ezüst és platina-ékszerek
Készlet és Schwarzwalder ékek készítése, gyári munkák
Csak viszonteladók számára!

Mélyen leszállított árak

Az őszi szezonra nagy szállítmány érkezett a

„MISSIR”

cég cluji fiókjába

Gyapju szövetek ruháknak és kosztümöknek
Velours de Laine I. minőségű
Silskin plüsch
Biberette és Breitschvantz

Selymek ruháknak és béléseknek
Dusehes paplanoknak
Casmir paplanoknak

„Schroll“ vásznak minden szélességben
Szőnyegek minden nagyságban
Függönyök és drapériák
Linoleum minden szélességben stb., stb., stb.

A legjobb gyártmányú **CIPŐK** férfi-, női- és gyermek óriási választékban

Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 11.

Mélyen leszállított árak

Telefon: 10-25.

Sürgöncim: Mártonfypelz

Mártonffy Testvérek szücsök

szücsáruház Cluj, Piața Unirii 20.

Legújabb szőrmemodellek állandóan raktáron!

Sportkabátok 2-3000 Lejtől feljebb.

Állandó szőrmekiállítás!

Mindenemű prémőrök, feldolgozott szőrmeárak nagyban és kicsinyben.

Engros

Endetail

Krébsz J.

bőrűnd és sportcikk árugyára

CLUJ

Strada Regala Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőrűndöt
Férfi nyári divátövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legelőcsőbb beszerzési forrás!

Bizományi lerakat!

Aki szép és rendkívül olcsó áron akar vásárolni, kérjen árajánlatot

Josef Ráth Hotel Regina București raktárról. Ne feledjék el, hogy a világszerte ismert Hermann Ráth Triest cég, 40 éves szakismeretével és az ottani termelők bizalma folytán még minden évben a legzesebb és legmegelőcsőbb árú sőt Bordigharai legelőcsőbb és zöhd válogatott versenyárak mellett képes szállítani. Felvilágosításokkal szolgál

JOSEF RÁTH București Căsuța Poștală No. 200.

Táblaüveg, demyonok

korcsmal és mindennemű üvegárak nagyraktára

Péter és Schwarcz

Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34

1518

Legelőnyösebb beszerzési forrás

Ékszervásárlás bizalom dolga!!!

Arany és ezüst órákat, ékszereket és dísz tárgyakat

FENYŐ ÉS BRAUNFELD

világvárosi ékszerüzletében vásárol legelőnyösebben

Cluj, Piața Unirii 15

Omega és Schaffhausen órák főlerakata

Rézműves, rézöntő és gépjavitó műhely
CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

arcápoló használja.

Cluj

GOWAG

KÖZKERESETI TÁRSASÁG
**Goldstein,
 Wald és Glasner Cluj**

Str. Vladimirescu
 (v. Mikos Kelemen-utca) 17. szám alatt
 Telefon 519

Gőz-, víz-,
 vízvezeték- és csatornázási berendezések
 valamint műszaki cikkek
 állandó nagy raktára.
 Complete fűrdőszobaberendezések
 jutányosan kaphatók

Vágott és vágatlan tűzifát
 waggon, öl és mázsátételekben, ugyszintén
Mészet, Cementet és Gipszet
 legolcsóbban szállít a

CALCIT MŰVEK R.-T.
 Str. Dragalina (v. Fellegvári-ut) 9.
 Telefon interurban 11-06.

1 m³ oltott mész 400 lei

Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek,
 u. m. cementtölcscserepek, betonéglák,
 üreges betonblokkok, cementterazzo, gra-
 nitoid, járdalapok gyártására kézi és erő-
 hájtásra berendezve, formák, betoncsövek,
 kútyűrűk, lépcső és egyéb építési anya-
 gok gyártására. Teljes asbestcementpala-
 gyári berendezések, 1-a cementfestékek
 stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA

Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
 Brasov, Kis ucca 12.

Árlapok és költségvetések díjmentesen!
 Mielőtt cementipari gépeket vásárol, kér-
 jük raktárunk megtekintését!

Telefon 788

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMA

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 788

Héber ABC kapható a „Kadima“ kiadóvállalatnál, Cluj

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, nürnbergi-, díszmü- és játékaru nagykereskedése
NUSSBAUM TESTVÉREK
 TARGU-MUREŞ—MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurban 200

Eladás csak viszonteladóknak!

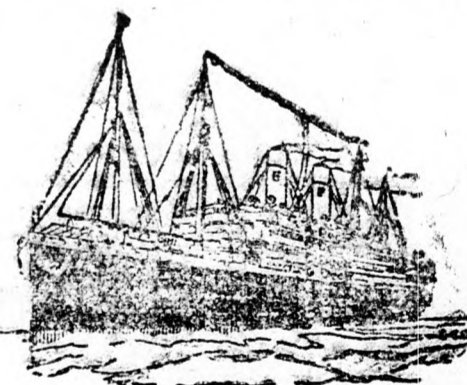
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREŞTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli
 luxusgőzösökkel, amelyek
 Constanța kikötőből indul-
 nak Konstantinápoly, Pireu
 és Palermo érintésével direct
 New-Yorkba.

Átszállás, vesztegzár nélkül.
 Az utazás tartama 16 nap.
 Az utazás vonalainkon a
 legelőnyösebb, 50%-kal ol-
 csóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:

A „CONSTANTINOPLE“ luxusgőzös érkezik 1923 szeptember 2-án
 indul 1923 szeptember 4-én
 A „MEGALLI HELLAS“ 22.000 tonnás gyorsgőzös ind. okt. 5-én

Értesítés:

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & Co., Bucureşti, Strada Paris No. 1.

Természetes és
 szépített földfestékek
 elsőrendű minőségben
 Különlegesség:
 Falzöldek minden
 árnyalatban

Astra festékgyár Cluj-Jucul de jos

Központi iroda:
 Cluj, Strada Regina
 Maria 25.
 Telefonszám: 2-41
 Sürgőnycim:
 Astra, Cluj

KÉRJEN * „FIGARO“ * CSOKOLÁDÉT

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetést egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagságtól függően szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jelíges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltseget fizetendő.

Irodaitarítást vagy egy magányos ur lakásának tartását lakás ellenében vállallom. Str. Babes 13. Házfelügyelőnél. 6155

Kiss Anna zongoramániskolájába jelentkezni lehet délután 6—8-ig. Zápolya-utca sarok 2. 6152

Forgalmas ételmiszerüzlet elfoglaltság miatt eladó. Érkezni Simonál, Király-u. 43. 6151

Jobb házból való iskolás fiút orth. közer ellátásra elfogad fiatal házaspár. Malek, Str. Tunailor 19. sz. 6151

Belvárosban egy utcai szoba két intelligens fiatal embernek kiadó, esetleg kosztos is adok szeptember 1-től. Cím a kiadóban. 6150

Nevelőnőt keresek három gyermekem mellé, ki elemire és polgárra előkészít és bírja a román, német és héber nyelvet. Fizetés megegyezés szerinti. Cím: Nasch Lipót, Nagyiklód. 6148

**Megnyilt
Weszfriedné női
kalapszalonya**

Cluj,
Str. Minerva (v. Schütz
u.) 7. ajtó 4.

Orth. zsidó ur családnál gimnázista fiu teljes ellátást kaphat. Zongorahasználat. Cím „Gondos felügyelet“ jelige alatt a kiadóba. 6142

Perfekt cipőfelsőrész készítő azonnal felvétetik. Cím a kiadóban. 6144

Ólomhamu körülbelül 150—200 kg jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Gyermekkocsi, össze-csukható, átfestve, eladó. Pata-utca 34.

Eladó fűszerüzlet forgalmas helyen, megveszék helyen. „Forgalmas“ jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja az érdeklődők leveleit. 6112

Tanítónőt keresek magyarországi faluba polgári iskolai előkészítésre. Leveleket „Csanád“ jeligére kérek a kiadóba. 6119

Remington írógép jó állapotban, olcsón eladó. Cím a kiadóban.

Butor! Legolcsóbb bevásárlási forrás. Klein Izsák, Unió-u. 21. 1581

Farkaskutya, valódi, gyönyörűen kifejlődve, házorzésre is alkalmas, eladó. Pata-u. 34.

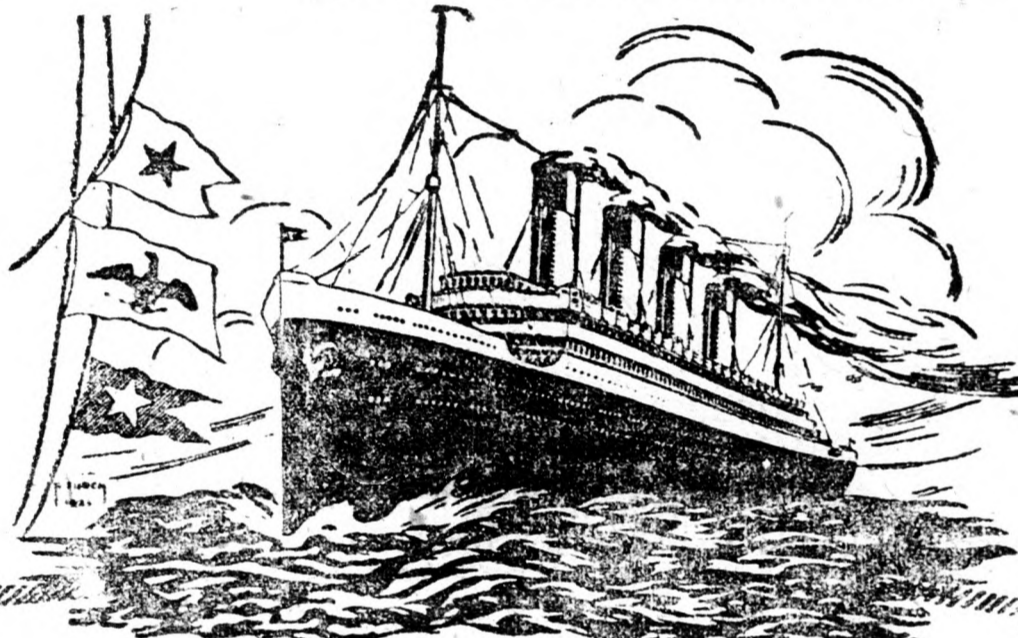
Klasszikus és modern
**szépirodalmi
könyvek jutányos
áron eladók**

Megtekinthető Cluj,
Forduló-u. 1.

Gyors- és gépirónó
nyújtja be pályázatát
„Szept. 1.“ jelíges levélben a kiadóba. 6129

BUTORÜVEGEKET, TÜKRÖKET
Lloyd 1479
Barok, csillag és virágcsiszolással, valamint adott rajzok után művészi kivitelben készít
HUNWALD, üvegsziszolda és tükörgyára
CLUJ—KOLOZSVAR, Str. Viașta (volt Bolyai-utca) No. 3.
Hibás tüköröket újra fonsoroz

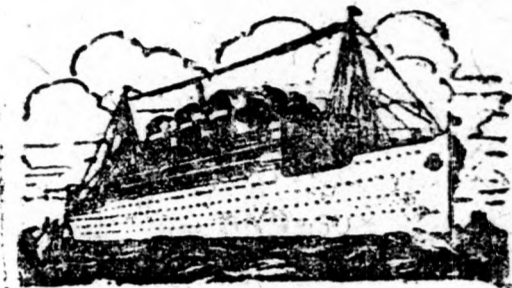

KÖZVETLEN ÚTVONALAK
BUKAREST - TEMESVÁR - NAGYVÁRAD ÉS HALMITÓL.
Hamburg-Bréma - Amerika-Kanada - Antwerpen - Argentínia - Cherbourg - Braziliába

HETENKINT 3-SZORI HAJÓINDULÁSSAL
AMERIKA-ÉS KANADÁBA
GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE
2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES, KÜLÖN KABINJAIVAL FELÜLMULHATATLAN.
ELSŐRENDŰ NÉMET KONYHA ÉS KISZOLGÁLÁS.
PROSPECTUST ÉS HAJÓMENETRENDÉT INGYEN ÉS BERMENTVE KÜLD
N. BRÜCK & CO.
BUKAREST / TRADA / ARINDAR 112 * TIMIȘOARA - JOSEF / TADY / STR. I.C. BRATIANU / IHERENGHAJ / E 112 B
ROMÁNIA LEGNAGYOBB HAJÓUGYVÉRSÉGE
DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS ÜTVÉL-ÉS VIZUMÜGYEKBE.
LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

Ágyag és Vegyipar Rt. Szatmár
Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, mütrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizes húslejt, nyers és olvasztott fagyut

Fabre-Line

FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Közvetlen vonalak — átszállás nélkül —
Constanța-Newyork
között és tranzitó Kanada felé.

A „Kanada“ hajó indul szeptember hó 8-án.

Külön hajójáratok
Constanța-Jaffa-Marseille
között.

A „MADONNA“ gőzös indul augusztus 31-én.

Információk és jegyek kaphatók.
Fabre Line Bukarest, Pasagiul Cemoedia
Felvilágosítást nyújt még: Reclama Cluj, A. Iancu 3.

Ősz haja

visszakapja eredeti színét a

Hajregenerator
néhányszori használata által.

1 üveg ára használati utasítással **20 lei**

Kapható kizárólag **1511**
FEKETE DROGÉRIA Târgu-Mureș

Telefon 494 **15%** Telefon 494

gyarapodik vagyona,

ha levélben vagy személyesen
o o adja fel rendelmenyét. o o

Meg nem felelő árut visszaveszünk.
1291

Nagy Áruház

rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés
Cluj, Piata Mihaiu Viteazul

Coloniale Kereskedelmi RT

Ajánlja: Fűszer, gyarmatáru, export-import cikkeit!
— A Temesvári Műmalom
Concernhez tartozó összes malmok lisztjeinek főlerakata

M.-Vásárhely

ÉPÍTÉSZ
HIVATAL
Cluj, Kolozs
L. Pop (Br

Telefon: S
és kiadóhiv
Zs. N. Sz.

A kéziratok
szerkesztős
zendők. Kéz
adunk

Cluj-Kolozs

A mu
most lezajl
zást s ha n
objektív m
hiszem, csak
Külsőségekt
nyilatkozás
konferencia
viselte az id
de a tanács
és bensőség
ügyért való
egy termé
lehetősége u
jobban ezt
színes külső
hogy az ün
rödo munká
Temesv
akarásban m
künkrol a n
napokban li
sebbek és h
hogy az erd
az elhanyatl
nem láttuk
lött előttünk
va jon nem
nyatlás proc
azonban meg
nem belső b
életerős, amel
ellen és első
lyek természe
lás szimptom
elő, mert az
retlen hittel
vábbhaladni
Zsidó Nemzet
lött. Ez a tér
zataiban, de
megnyilatkoz
Ennek a
tisak és racion
ferenciák bec
korlati megva
vel megszavaz
kérdésben és
rencia, hogy a
meg lehet, de
határozott, d
gondoskodott,
vájának.
Szembett
a delegátusok
biztos ítélete
előbbi konfere
— kevés kivé
sokszor a kellő
nélkül szólott
pedig az egész ö
nak tekintette,
nak tekintette,
vutáiban jutott
mus elmélyülés
delegátusok ne
szemléletükben
kivánják konkr
A parlamentáris
nyesfilmi akarás
mert mindenki
döntésével akar
határozottság,
felelőség vállalás
a tény, melyet
ran vontunk ké